GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF SKILL DEVELOPMENT
& ENTREPRENEURSHIP

Skill India
कौशल भारत - कुशल भारत

Guidelines for Customised Crash Course Programme for COVID Warriors

(Pradhan Mantri Kaushal Vikas Yojana 3.0)

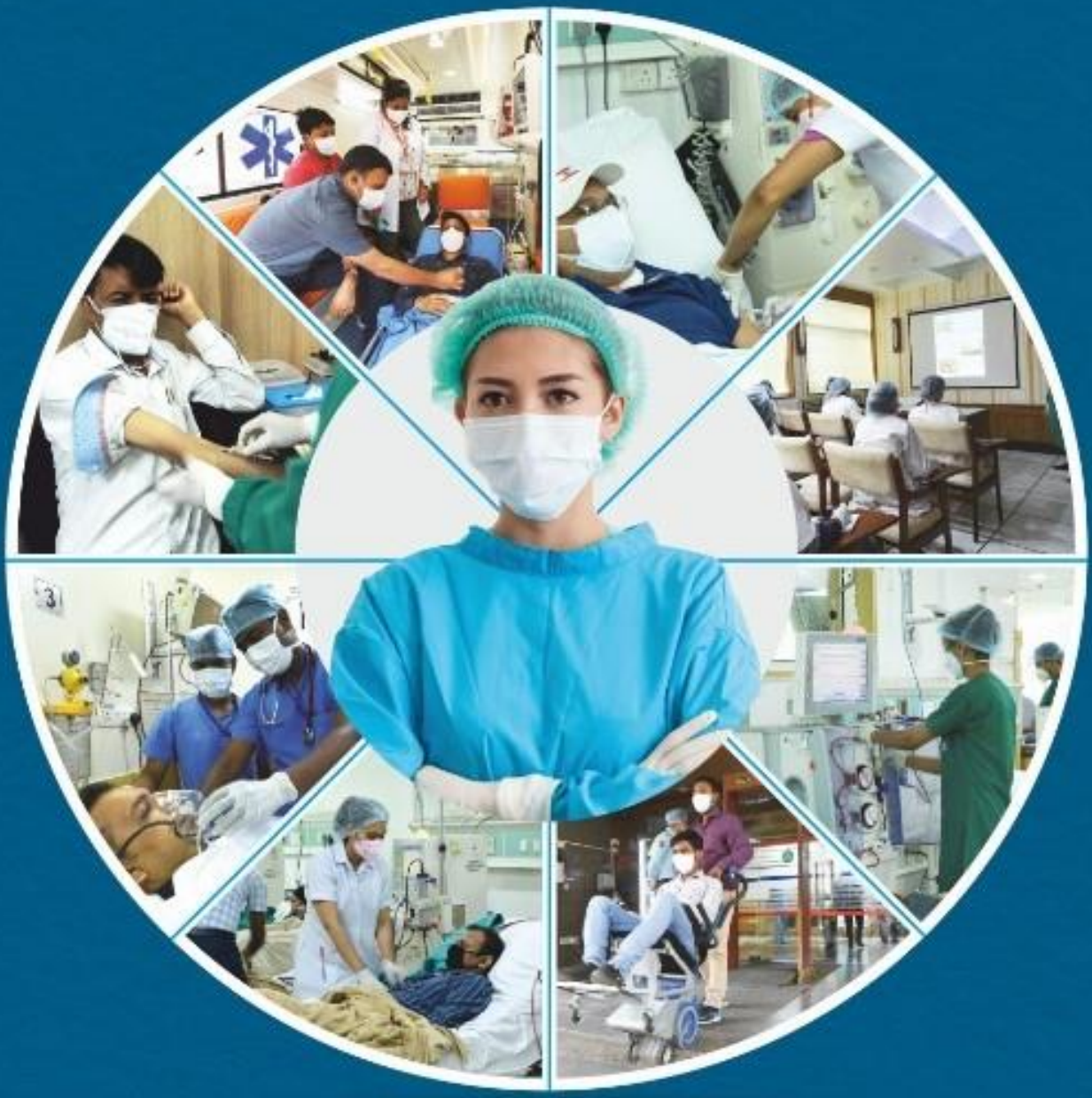

अस्वीकृती

All information contained in these guidelines, subsequently provided / clarified are in good interest and faith. The Guidelines for Customised Crash Course Programme for COVID Warriors document should be used along with the PMKVY 3.0 (2020-2021) scheme guidelines issued by MSDE earlier.

MSDE without liability or any obligation, reserves the right to amend, delete or add any information mentioned in this document at any stage.

अनुक्रमणिका

प्रकरण १ :पीएमकेव्हीवाय ३.०– जनरल अंतर्गत कोविड योद्ध्यांसाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम.....३

१.१. प्रस्तावना ३

१२. उद्दीष्टे ३

१.३. कार्यघटक ३

१.४. क्रॅश कोर्ससाठी कार्यभूमिकांचे तपशील 6

प्रकरण २ : पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्धांसाठी क्रॅश कोर्स प्रोग्राम –कार्यपद्धती आणि अंमलबजावणी 9

२.१ आढावा ७

२.२ प्रशिक्षणाचे लक्ष्य ७

२.३ ट्रेनिंग सेंटर्स (टीसी) ची निवड आणि पॅनल तयार करणे 9

२.४ भोजन आणि निवास ७

२.५ प्लेसमेंट ८

२.६ संसाधनांची तजवीज (मोबिलायझेशन) ८

प्रकरण ३: पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड वॉरियर्ससाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम - प्रमुख भागधारक, भूमिका व जबाबदाऱ्या..... ..... ९

३.१. कोविड - १९ साठी कार्यकारी कौशल्य समिती (एक्झिक्युटिव्ह स्किल कमिटी - (इएससीसी)... ९

३.२. राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ (एनएसडीसी(.....१०

३.३. राज्य कौशल्य विकास अभियान (एसएसडीएम).....१०

३.४. जिल्हा कौशल्य समिती (डिस्ट्रिक्ट स्किल कमिटी- डीसीएस) ११

३.५. सेक्टर स्किल काउन्सिल (एसएससी) (विभागीय कौशल्य परिषद).....११

प्रकरण ४: पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्धयांसाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम - अर्थसंकल्प आणि निधी १२

४.१. अर्थसंकल्प आणि निधी वरील तपशील १२

प्रकरण ५: पीएमकेव्हीवाय ३.० मॉनिटरिंग अंतर्गत कोविड योद्धयांसाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम १३

५.१. मॉनिटरिंग फ्रेमवर्क १३

प्रकरण ६: ब्रॅण्डिंग आणि सम्प्रेशन मार्गदर्शक तत्व..... .....१५

६.१. प्रस्तावना १५

६.२. संप्रेषण मूल्य १५

६.३. सर्वसामांन्यांसाठी आणि प्रशिक्षणार्थींसाठी संदेश १६

६.४. प्राथमिक लोगो १६

६.५. सामाजिक माध्यमातून प्रसिद्धी १८

प्रकरण ७: पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्ध्यांसाठी क्रॅश कोर्स पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक तत्वांमध्ये अपवाद/विचलन.....26

७.१. अपवाद/विचलने 26

परिशिष्ट १: खर्चाचे घटक..... 28

परिशिष्ट २: वारंवार विचारण्यात येणारे प्रश्न (एफएक्यू) 29

विभाग अ – कार्यक्रम, त्याचे उद्दिष्ट आणि अंमलबजावणीशी संबंधित एफएक्यू..... 29

विभाग ब - अधिमान्यता आणि अधिस्वीकृतीशी संबंधित एफएक्यू 35

विभाग क – निरीक्षण आराखड्याशी संबंधित एफएक्यू..... 38

परिशिष्ट ३: महत्त्वाच्या कागदपत्रांसाठी लिंक्स 42

लघुरूपे आणि आद्याक्षरसंज्ञा (ॲक्रोनिम्स)

१	AEBAS	आधार अनेबल्ड बायोमेट्रिक अटेन्डन्स सिस्टीम
२	AEAP	आधार अनेबल्ड असेसमेंट ॲप
३	B&L	बोर्डिंग आणि लॉजिंग
४	CCTV	क्लोज्ड- सर्किट टेलिव्हिजन
५	CHC	कम्युनिटी हेल्थ क्लिनिक
६	CSCM	सेंट्रली स्पॉन्सर्ड सेंट्रली मॅनेज्ड
७	CSSM	सेंट्रली स्पॉन्सर्ड स्टेट मॅनेज्ड
८	DDUGKY	दीनदयाल उपाध्याय ग्रामीण कौशल्य योजना
९	DSC	डिस्ट्रिक्ट स्किल कमिटीज
१०	ESCC	एक्झेक्युटिव्ह स्किल कमिटी फॉर कोविड-१९
११	GFR	जनरल फायनान्शियल रूल्स
१२	HMV	हेवी मोटर वेईकल
१३	HSSC	हेल्थकेअर सेक्टर स्किल काउन्सिल
१४	IMC	इंटर्नल मॉनिटरिंग कमिटी
१५	IT	इन्फर्मेशन टेक्नोलॉजी
१६	KPI	की परफॉर्मर इंडिकेटर
१७	एलएमओ	लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजन
१८	MRA	मेडिकल रेकॉर्ड असिस्टन्स
१९	MoHFW	मिनिस्ट्री ऑफ हेल्थ अँड फॅमिली वेलफेअर
२०	एमएसएमडीई	मिनिस्ट्री ऑफ स्किल डेव्हलपमेंट अँड एंटरप्रेन्योरशिप
२१	NSDC	नॅशनल स्किल डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन
२२	NULM	नॅशनल अर्बन लाइव्हहूड मिशन
२३	OBD	आउट बाउंड डायलिंग
२४	OJT	ऑन-द-जॉब ट्रेनिंग
२५	PHC	प्रायमरी हेल्थ क्लिनिक
२६	PIAs	प्रोजेक्ट इम्प्लिमेन्टिंग एजन्सीज
२७	PMC	पीएमकेव्हीवाय मॉनिटरिंग सिस्टीम

२८	PMKK	प्रधान मंत्री कौशल केंद्र
२९	PMKVY	प्रधान मंत्री कौशल विकास योजना
३०	PPE	पर्सनल प्रोटेक्टिव्ह इक्विपमेंट
३१	RPL	रेकग्निशन ऑफ प्रायर लर्निंग
३२	SEO	स्टेट एंगेजमेन्ट ऑफिसर
३३	SIP	स्किल इंडिया पोर्टल
३४	SPIAs	स्पेश्यल प्रोजेक्ट इम्प्लिमेन्टिंग एजन्सीज
३५	SSDM	स्टेट स्किल डेव्हलपमेंट मिशन
३६	STT	शॉर्ट टर्म ट्रेनिंग
३७	TC	ट्रेनिंग सेंटर
३८	TP	ट्रेनिंग पार्टनर
३९	ToT	ट्रेनिंग ऑफ ट्रेनर
४०	UT	युनियन टेरिटरी

प्रकरण १ :पीएमकेव्हीवाय ३.०– जनरल अंतर्गत कोविड योद्ध्यांसाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम

१.१ प्रस्तावना

कोविड-१९ मुळे आपल्या विद्यमान आरोग्यसेवा यंत्रणेवर अभूतपूर्व ताण आला आहे, आणि ही परिस्थिती सावरण्यासाठी देशभरामध्ये कुशल कोविड योद्ध्यांची गरज निर्माण झाल्याचे दिसून आले. अशा कुशल कोविड योद्ध्यांची कमतरता भरून काढण्यासाठी आणि उपलब्ध आरोग्यसेवा यंत्रणेला मर्यादित काळामध्ये आवर्धित करण्याच्या हेतूने मोठ्या प्रमाणात, वेगाने आणि प्रमाण कौशल्यप्राप्ती परिसंस्थेच्या निकषांनुसार प्रशिक्षित/कुशल कोविड योद्ध्यांची कुमक तयार करण्यासाठी कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्रालयाने (एमएसएमडीई) एक कार्यक्रम हाती घेतला आहे. त्यानुसार हा 'कस्टमाइझ्ड क्रॅश कोर्स प्रोग्राम फॉर कोविड वॉरियर्स' अर्थात कोविड योद्ध्यांसाठी खास कोविड परिस्थितीच्या हाताळणीसाठीच्या कौशल्यांचा अंतर्भाव असलेला एक अल्पमुदतीचा कार्यक्रम त्याच्या यशस्वी अंमलबजावणीसाठी प्रधान मंत्री कौशल विकास योजना ३.० (पीएमकेव्हीवाय ३.०) च्या मध्यवर्ती कार्यघटकातील विशेष प्रकल्प श्रेणीअंतर्गततयार करण्यात आला आहे.

कोविड-१९ च्या पहिल्या व दुस-या लाटेमधून निर्माण झालेल्या निकडीच्या परिस्थितीने अभूतपूर्व आव्हाने उभी केली आणि पुरेसे कौशल्य असलेल्या आरोग्ससेवा कर्मचार्यांचा तुटवडा निर्माण झाला. त्यातच द्रवरूप ऑक्सिजन हातळण्याचे आणि त्याची वाहतुक करण्याचे प्रशिक्षण असलेल्या चालकांच्या मागणीमध्येही मोठी वाढ झाली. हाच हेतू डोळयांसमोर ठेवून पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्ध्यांसाठी आखण्यात आलेल्या विद्यमान क्रॅश कोर्स प्रोग्रामच्या माध्यमातून आरोग्यसेवाक्षेत्रातील विविध कामांसाठी उमेदवारांना प्रशिक्षण देण्यासाठी त्याचबरोबर चालकांना लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजन (एलएमओ) ची हाताळणी आणि वाहतुकीचे प्रशिक्षण देण्यासाठी सध्याच्या मार्गदर्शक सूचना तयार करण्यात आल्या आहेत.

विशेषत्वाने कोविड-१९ शी संबंधित आव्हाने लक्षात ठेवून आणि कोविड-१९ शी संबधित कोणत्याही निकडीच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी भक्कम प्रतिसाद यंत्रणा कार्यरत करण्यासाठी विद्यमान कार्यक्रमाची योजना करण्यात आली आहे.

१.२ उद्दीष्टे

सुमारे एक (०१) लाख कोविड योद्ध्यांना प्रशिक्षित करण्यासाठी तसेच सुमारे २,८०० चालकांना देशभरात एलएमओची हाताळणी आणि वाहतुक करण्याचे प्रशिक्षण देणे हा या कार्यक्रमाचा हेतू आहे. हा कार्यक्रम युवकांना कौशल्य प्रशिक्षण, प्रमाणन मिळविण्याचे मार्ग आणि पगारी नोकरी मिळविण्याच्या संधी उपलब्ध करून देणार आहे. या कार्यक्रमाची महत्त्वाची उद्दीष्टे पुढीलप्रमाणे :

१. कुशल आरोग्यसेवा व्यावसायिक आणि रसदपुरवठा क्षेत्रासाठी सहयोगी व्यावसायिकांना असलेली वाढती मागणी पूर्ण करणे

२. आरोग्यसेवाक्षेत्रामध्ये सध्या कार्यरत असलेल्या व्यावसायिकांवरील कामाचा बोजा कमी करणे

३. देशाच्या प्रत्येक कानाकोपर्यामध्ये वेळच्यावेळी आरोग्यसेवा उपलब्ध करून देणे

१.३ कार्यघटक

कस्टमाइझ्ड क्रॅश कोर्स कार्यक्रमाचे तीन कार्यघटक पुढीलप्रमाणे आहेत:

१.३.१. कार्यघटक १ :आरोग्यसेवा क्षेत्रातील कार्यभूमिकांसाठीच्या उमेदवारांना नव्याने कौशल्यप्रशिक्षित करणे (अल्पमुदतीचे प्रशिक्षण -Short Term Training-STT)

या कार्यघटकांतर्गत आरोग्यसेवा क्षेत्र कौशल्य परिषदेने (हेल्थकेअर सेक्टर स्किल कौन्सिल – एचएसएससी) सुचविल्यानुसार प्रशिक्षण कस्टमाइझ्ड क्रॅश कोर्सअंतर्गत निवडल्या गेलेल्या सहा (०६) कार्यभूमिकांसाठी (१.४ मध्ये उल्लेखलेल्या) प्रशिक्षण दिले जाईल. या प्रशिक्षणाच्या कालावधीमध्ये २१ दिवसांचे सैद्धांतिक स्वरूपाचे वर्गातील प्रशिक्षण व त्यानंतर सुमारे ९० दिवसांसाठी प्राथमिक आरोग्य केंद्रे, हॉस्पिटल्स, निदानकेंद्रे, सॅम्पल कलेक्शन सेंटर्स यांसारख्या आरोग्यसेवा केंद्रांमध्ये प्रत्यक्ष जाऊन जाऊन घेतलेल्या (ऑन-दि जॉब ट्रेनिंग – ओजेटी)प्रशिक्षणाचा अंतर्भाव असेल. ओजेटीसाठीचा मेहनताना उमेदवारांना थेट थेट-लाभ-हस्तांतरण (डायरेक्ट-बेनीफिट-ट्रान्सफर – डीबीटी) प्रक्रियेच्या माध्यमातून दिला जाईल. या प्रशिक्षणानंतर प्रशिक्षणार्थींचे मूल्यमाप केले जाईल व हा क्रॅश कोर्स पूर्ण केल्याचे प्रमाणपत्र दिले जाईल. हे मूल्यमापन व प्रमाणन एचएसएससीद्वारे पीएमकेव्हीवाय ३.० ने निश्चित केलेल्या प्रमूख कार्यभूमिकांच्या अनुषंगाने हाती घेतले जाईल.

१.३.२. कार्यघटक २: पीएमकेव्हीवाय २.०अंतर्गत प्रशिक्षित उमेदवारांचे अपस्किलिंग (पूर्वज्ञानाची दखल घेणे-). या कार्यघटकांअंतर्गत दिल्या जाणा-या प्रशिक्षणामध्ये सुमारे एका आठवड्याचा कालावधी हा कौशल्यप्रशिक्षण देण्यासाठी मूळच्या ६ कार्यभूमिकांच्या उजळणीसाठीचा ब्रिज कोर्स म्हणून वापरला जाईल. (तक्ता क्र. १ च्या स्तंभ ४ मधील उल्लेखानुसार - क्यूपी नुसार पद) या प्रशिक्षणानंतर प्रशिक्षणार्थींचे मूल्यमापन होईल व प्रमाणपत्र दिले जाईल.

१.३.३. कार्यघटक ३:लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजनची हाताळणी आणि दळणवळणासाठी चालकांना प्रशिक्षण देणे: ऑक्सिजन ही कोविड-१९ महामारीच्या वैद्यकीय व्यवस्थापनासाठी लागणा-या काही सर्वाधिक महत्त्वाच्या वस्तूंपैकी एक आहे व सर्वच हॉस्पिटल्समध्ये तिची गंभीर निकड निर्माण झाली आहे. ऑक्सिजनचा देशभरातील हॉस्पिटल्सना पुरवठा केला जाणे ही बाब कोविड-१९ ला आपल्याकडून दिल्या जाणा-या प्रतिसादाच्या दृष्टीने महत्त्वाची आहे. सध्या देशभरात लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजन (एलएमओ)ची ने-आण करण्यासाठी १,२०० टँकर वाहने तैनात असल्याची नोंद आहे. या वाहनांसाठीचे चालक एचएमव्ही पात्र, रासायनिक धोका असलेली वाहने चालविण्याचे प्रमाणपत्र असणारे व प्रशिक्षित असले पाहिजे व त्याउप्पर त्यांच्याकडे एलएमओ टँकर चालविण्याची पात्रता असली पाहिजे ही बाब ध्यानात घेता अशा क्षमतेच्या उभारणीसाठी भरपूर कालावधी लागणार हे गृहित धरायला हवे.

यातूनच **एलएमओच्या हाताळणी आणि वाहतुकीसाठी सुमारे २,८०० चालकांचे कुशल मनुष्यबळ ताबडतोब निर्माण करण्याची गरज निर्माण झाली आहे.** लॉजिस्टिक्स सेक्टर स्किल काउन्सिल (एलएसएससी) ने कस्टमाइझ्ड क्वालिफिकेशन पॅक (क्यूपी) /नॅशनल ऑक्युपेशनल स्टँडर्ड (एनओएस) नुसार चालकांच्या गुणवत्तेस अनुसरून दिलेल्या शिफारशींच्या आधारे, एलएसएससीद्वारे २,८०० चालकांना पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत येणा-या विशेष प्रकल्पाअंतर्गत एलएमओ च्या हाताळणीचे व वाहतुकीचे प्रशिक्षण दिले जाणार आहे. हे प्रशिक्षण २१७ तास/२८ दिवसांचे असेल. एचएमव्हीधारक चालकांना घातक रसायन वाहतुक तसेच एलएमओ या विषयाचे

खास प्रशिक्षण दिले जाईल व त्याजोडीला एलएमओची वाहतुक करताना 'संरक्षणात्मक ड्रायव्हिंग' करण्यावर भर दिला जाईल.

१.४ क्रॅश कोर्ससाठी कार्यभूमिकांचे तपशील

या कार्यभूमिका संबंधित सेक्टर स्किल काउन्सिलने तीन कार्यघटकांतर्गत देण्यात येणा-या प्रशिक्षणासाठी खास तयार केल्या आहेत.

१.४.१ आरोग्यसेवा प्रशिक्षणासाठी कार्यभूमिका

हेल्थकेअर सेक्टर स्किल काउन्सिल (एचएसएससी)च्या शिफारशींनुसार पुढील विशेष कार्यभूमिकांसाठी प्रशिक्षण दिले जाईल :

१. कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (होम केअर सपोर्ट - घरगुती देखभालीसाठी मदत),

२. कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (बेसिक केअर सपोर्ट -प्राथमिक सेवेसाठी मदत),

३. कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (अडव्हान्स्ड केअर सपोर्ट - प्रगत सेवेसाठी मदत),

४. कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (इमर्जन्सी केअर सपोर्ट - आपत्कालीन सेवेसाठी मदत),

५. कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (सॅम्पल कलेक्शन सपोर्ट - सॅम्पल गोळा करण्यासाठी मदत),

६. कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (मेडिकल इक्विपमेंट सपोर्ट)

कोविड आरोग्यसेवा व्यवस्थापनासाठी प्रचंड प्रमाणात डेटा व्यवस्थापनाची गरज भासत असते, त्यामुळे या अभ्यासक्रमामध्ये अंतर्भूत सहा कार्यभूमिकांमध्ये 'मेडिकल रेकॉर्ड असिस्टन्स' (एमआरए) या कार्यभूमिकेलाही समाविष्ट करण्यात आले आहे.

तक्ता १ : प्रत्येक कार्यभूमिकेनुसार क्रॅश कोर्सचे तपशील

अनु. क्र.	क्रॅश कोर्स	क्रॅश कोर्सचा क्यूपीकोड	क्यूपी नुसार पद	अंदाजित तास *	किमान शैक्षणिक पात्रता
१	कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (बेसिक केअर सपोर्ट) –(सीएफडब्ल्यू-बीसीएस)	एचएसएस/क्यू ५१०४	जनरल ड्युटी असिस्टन्ट (जीडीए)	१९५ तास	१०वी उत्तीर्ण
२	कोविड फ्रंटलाइन वर्कर(होम केअर सपोर्ट) - (सीएफडब्ल्यू-एचसीएस)	एचएसएस/क्यू ५१०५	होम हेल्थ एडी (एचएचए)	१९५ तास	१० वी उत्तीर्ण

अनु. क्र.	क्रॅश कोर्स	क्रॅश कोर्सचा क्यूपीकोड	क्यूपी नुसार पद	अंदाजित तास *	किमान शैक्षणिक पात्रता
३	कोविड फ्रंटलाइन वर्कर(अडव्हान्स्ड केअर सपोर्ट) - (सीएफडब्ल्यू- एसीएस)	एचएसएस/क्यू ५६०५	जीडीए ॲडव्हान्स्ड–क्रिटिकल केअर (जीडीएए)	२१० तास	१०वी उत्तीर्ण
४	कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (सॅम्पल कलेक्शन सपोर्ट) - (सीएफडब्ल्यू-एससीएस)	एचएसएस/क्यू ०५०२	फ्लेबोटोमिस्ट	२११ तास	१२ वी उत्तीर्ण (विज्ञान शाखा)
५	कोविड फ्रंटलाइन वर्कर(इमर्जन्सी केअर सपोर्ट) - (सीएफडब्ल्यू-ईसीएस)	एचएसएस/क्यू २३०३	इमर्जन्सी मेडिकल टेक्निशियन बेसिक (ईएमटीबी)	१४४ तास	१२वी उत्तीर्ण
६	कोविड फ्रंटलाइन वर्कर(मेडिकल इक्विपमेंट सपोर्ट) - (सीएफडब्ल्यू-एमईएस)	एचएसएस/क्यू ५६०४	मेडिकल इक्विपमेंट टेक्नोलॉजी असिस्टंट (एमईटीए)	३१२ तास	१० वी + आय.टी.आय. + ३-५ वर्षांचा अनुभव किंवा डिप्लोमा (तांत्रिक विषयांमधील)

(*अभ्यासक्रमासाठीच्या प्रत्यक्ष दिवसांची संख्या म्हणजे तक्ता क्र. १.४ नुसार प्रती दिन ९ तास आणि प्रती तास ८ तास भागिले ओजेटी तास हे लक्षात घेऊन)

१.४.२ एलएमओ प्रशिक्षणासाठी कार्यभूमिका

लॉजिस्टिक सेक्टर स्किल काउन्सिल (एलएसएससी) च्या शिफारशीनुसार हे प्रशिक्षण कमर्शियल वेईकल ड्रायव्हर' (सीव्हीडी)च्या क्यूपी साठी निवडण्यात आलेल्या व नेमण्यात आलेल्या गुणवत्तांसाठी योग्य अशा कस्टमाइझ्ड क्वालिफिकेशन पॅक (क्यूपी)/ नॅशनल ऑक्युपेशन स्टँडर्ड (एनओएस) वर आधारित असेल. या प्रशिक्षणामध्ये पुढील विषयांवर लक्ष केंद्रित केले जाईल:

१. डिफेन्सिव्ह ड्रायव्हर ट्रेनिंग

२. धोकादायक रसायनांना हाताळण्याचे प्रशिक्षण, यात २ परतीच्या प्रवासांच्या (रिकामे टँकर

घेऊन) प्रत्यक्ष प्रशिक्षणाचा समावेश असेल, ज्याला लागणारा एकूण कालावधी प्रती फेरी सुमारे ६-७ (सहा ते सात) दिवसांचा असेल. (एकूण १२ (बारा) दिवस)

३. लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजन हाताळणी आणि वाहतुक

तक्ता २ :एलएमओ क्रॅश कोर्सचे तपशील

अनु.क्र.	नियोजित क्यूपी	नियोजित एनओएस	थिअरीचे तास
१	व्यावसायिक वाहन चालक - एलएमओ, एलएससी/क्यू१००५ (एनएसक्यूएफ लेव्हल ४)	एएससी/एन९७०३ वाहनाच्या रस्त्यावर चालण्याच्या क्षमतेची खातरजमा करणे	७२
२		एएससी/एन९७०५नेमून दिलेल्या मार्गावरून सुरक्षितपणे गाडी चालविणे, यात लांब पल्ल्याच्या प्रवासाचा समावेश असेल	७२
३		एएससी/एन००१२ प्रॅक्टिस एचएसई आणि सुरक्षेशी संबंधित मार्गदर्शक सूचनांचे पालन करणे	७३
			एकूण २१७ तास / २७ दिवस

प्रकरण २ :पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्धांसाठी क्रॅश कोर्स प्रोग्राम –कार्यपद्धती आणि अंमलबजावणी

२.१ आढावा

हा उपक्रम पीएमकेव्हीवाय ३.०च्या मध्यवर्ती कार्यघटकांतर्गत राबविला जाईल आणि राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ अर्थात नॅशनल स्किल डेव्हलपमेंट कॉर्पोरेशन (एनएसडीसी) ही त्याची अंमलबजावणीसाठीची मध्यस्थ संस्था अर्थात एजन्सी असेल व कार्यक्रमाची अंमलबजावणी आणि त्यावरील देखरेखीची जबाबदारी त्यांची असून या कामाला जिल्हा कौशल्य समित्या (डिस्ट्रिक्ट स्किल कमिटी – डीएससी)/राज्य कौशल्य विकास मोहीम (एसएसडीएम) यांचे पाठबळ असेल. हा कार्यक्रम पीएमकेव्हीवाय ३.०च्या मार्गदर्शक सूचना आणि प्रशासकीय आराखड्यानुसार चालेल. केवळ कोविड-१९ मुळे निर्माण झालेल्या निकडीच्या गरजा परिणामकारकरित्या आणि तत्परतेने पूर्ण करण्यासाठी प्रकरण ७ मध्ये दिली गेलेली सूट अथवा शिथिलतेचा याला अपवाद असेल.

२.२ प्रशिक्षणाचे लक्ष्य

कार्यघटक १ आणि २ साठी सुमारे १,००,००० (एक लाख) उमेदवारांना (एसटीटीअंतर्गत सुमारे ९०,००० उमेदवार आणि आरपीएलअंतर्गत १०,००० उमेदवार) प्रशिक्षण दिले जाईल. ही संख्या राज्ये/केंद्रशासित मागणी, विशिष्ट कार्यभूमिकांसाठी लागणा-या पायाभूत सोयीसुविधांची उपलब्धता यावर अवलंबून असेल. कार्यघटक ३ साठी प्रशिक्षण घेता येऊ शकेल अशा निवडलेल्या प्रशिक्षण भागीदार (टीपी)/ औद्योगिक संस्थांच्या उपलब्धतेनुसार २,८०० चालकांना प्रशिक्षण दिले जाईल.

२.३ ट्रेनिंग सेंटर्स (टीसी) ची निवड आणि पॅनल तयार करणे

आरोग्यसेवा कार्यभूमिकांसाठी प्रसिक्षण लक्ष्यांचे विविध पात्र प्रशिक्षण केंद्रांमध्ये प्राधान्यक्रमानुसार वाटप हे पुढील पद्धतीने केले जाईल

१. जिल्ह्यातील पीएमके / पीएमकेव्हीवाय प्रशिक्षण केंद्रे (टीसी) आणि /किंवा

२. पीएमकेव्हीवायच्या सीएसएसएम कार्यघटकाअंतर्गत एसएसडीएमशी संलग्न आणि अधिस्वीकृतीप्राप्त प्रशिक्षण केंद्रे आणि/किंवा

३. केंद्रसरकारच्या डीडीयूकेजीकेवाय/डीएवायएनयूएलएम योजनांशी संलग्न किंवा अधिस्वीकृतीप्राप्त आणि/किंवा

४. खासगी क्षेत्रासाठी काम करणा-या पुरक आरोग्यसेवा व्यावसायिकांच्या प्रशिक्षणासाठी एनएसडीसीशी संलग्न आणि अधिस्वीकृतीप्राप्त जिल्हास्तरीय इतर प्रशिक्षण केंद्रे आणि/किंवा

५. अशा प्रशिक्षणासाठी राज्य/केंद्रशासित प्रदेशांनी शिफारस केलेली हॉस्पिटल्स/नर्सिंग/पॅरामेडिक स्कूल्स

२.४ भोजन आणि निवास

कार्यघटक १ म्हणजे फ्रेश स्किलिंग (एसटीटी) अंतर्गत ओजेटी कालावधीमध्ये २१ दिवसांसाठी व अतिरिक्त ९० दिवसांसाठी (अंदाजे) भोजन आणि निवास अर्थात बोर्डिंग अँड लॉजिंग (बीअँण्डएल) सुविधेला परवानगी दिली जाईल. वर्गातील प्रशिक्षणादरम्यान भोजन आणि निवासासाठीची पे-आउट्स (पीएमकेव्हीवाय मधील निवासी सुविधांसंबंधीच्या नियमांन्वये) प्रशिक्षण केंद्रांच्या जिल्ह्यांबाहेरचे निवासी असलेल्या सर्व उमेदवारांना उपलब्ध असतील. मात्र, ओजेटी करणा-या सर्व उमेदवारांना स्वत:च्या भोजन व निवासाची सोय पुरविली जाईल.

२.५ प्लेसमेंट

कोविड १९ साथीमुळे निर्माण झालेल्या आपत्कालीन परिस्थीतीचा विचार करता, आरोग्यसेवा क्षेत्राअंतर्गत उमेदवारांना कोविड योद्धे बनण्याचे कौशल्य शिकवण्यासाठी कष्ट घेणे अत्यंत महत्वाचे काम होऊन बसले आहे. आरोग्यसेवा क्षेत्रातील कामगारांच्या तातडीच्या गरजा पूर्ण करण्यासाठी या कार्यक्रमाची खास आखणी करण्यात आली आहे. या कार्यक्रमामध्ये करण्यात आलेल्या सुधारणांमध्ये वर्गातील प्रशिक्षण तासांची विशिष्ट गरजांनुसार आखणी आणि ओजेटीवर दिलेला जास्तीचा भर या गोष्टींचा समावेश आहे. उमेदवारांकडून दर्जेदार कामगिरी खात्रीशीरपणे मिळविण्यासाठी उमेदवारांचे दोन स्तरांवर मूल्यमापन केले जाईल. अ) वर्गातील प्रशिक्षणानंतर तत्कालिक मूल्यमापन आणि ब) ओजेटीनंतरचे मूल्यमापन. यामुळे कोविड योद्धा म्हणून प्रत्यक्ष कामाच्या जागी जाऊन सेवा प्रदान करण्यासाठी उमेदवार पूर्णपणे सज्ज असल्याची हमी मिळेल व यशस्वी प्लेसमेंटच्या संभाव्यताही वाढतील.

त्यामुळे कस्टमाइझ्ड क्रॅश कोर्सचे स्वरूप आणि त्याची उद्दीष्टे पाहता, सर्वसाधारण नियमांच्या दस्तऐवजामध्ये स्पष्ट केलेल्या अपवादाबरहुकुम पेमेंटच्या टप्प्यांमध्ये सुधारणा करण्यात आली आहे. संदर्भासाठी परिशिष्ट ३ "एक्स्टेन्शन वर्क[1]" पहा.

मात्र ट्रेनिंग पार्टनर्सनी पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक सूचनांनुसार त्यांना दिलेल्या भूमिका आणि जबाबदा-या पार पाडणे अनिवार्य आहे.

ट्रेनिंग पार्टनरखेरीज, डीएससी, एनएसडीसी, एचएसएससी, प्राथमिक/सार्वजनिक आरोग्यकेंद्रांधील, आरोग्य सुविधा आणि हॉस्पिटल्समधील प्रशिक्षण केंद्रांनीही प्रशिक्षित उमेदवारांना खात्रीशीररित्या प्लेसमेंट मिळेल यासाठी प्रयत्न केले पाहिजेत.

२.६ संसाधनांची तजवीज (मोबिलायझेशन)

- जिल्हा कौशल्य केंद्रे (डीएससी) आणि कौशल्य मोहीम (या अभ्यासक्रमांसाठी संसाधनांची तजवीज करण्याची तसेच उमेदवारांचे समुपदेशन करण्याची जबाबदारी असेल).
- फ्रेश स्किलिंगच्या बाबतीत क्यूपी नुसार पात्र ठरणा-या उमेदवारांची प्रशिक्षणासाठी निवड केली जाईल आणि अपस्किलिंगच्या बाबतीत एनएसडीसीने पुरविलेल्या माहितीवर (पीएमकेव्हीवाय २.० च्या

[1]extension work" such as that carried out in the fields of agricultural and related activities, public health etc would be recorded as an activity distinct from skill development. These would need to be programmes of durations of 32 hours or more, which leads to any economic or social benefit that may not be immediately measurable, and the Common cost norms would not be applicable to such extension work." Refer Annexure 3, point 4 – pg. 801

प्रमाणपत्रधारक उमेदवारांसाठी) आधारित प्रशिक्षणाची गरज असलेल्या उमेदवारांना निवडले जाईल.

- अभ्यासक्रमाची सज्जता आणि समुपदेशनासाठी ट्रेनिंग प्रोव्हायडर्स (टीपी) कडून आवश्यक ती मदत घेता येईल.

.

प्रकरण ३: पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड वॉरियर्ससाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम - प्रमुख भागधारक, भूमिका व जबाबदाऱ्या

३.१ कोविड - १९ साठी कार्यकारी कौशल्य समिती (एक्झिक्युटिव्ह स्किल कमिटी - (इएससीसी)

३.१.१ अतिरिक्त कार्यकारी (कौशल्य विकास), एमएसडीई यांच्या अध्यक्षतेखालील 'कोविड -१९ साठी कार्यकारी कौशल्य समिती' ('एक्झिक्युटिव्ह स्किल कमिटी फॉर कोविड-१९) (ईएससीसी(' ची स्थापना, या कार्यक्रमाची ठरलेल्या पद्धतीने वेळेत आखणी, अंमलबजावणी आणि सर्वांगीण देखरेख करण्यासाठी करण्यात आली आहे आणि पूर्व शिक्षण (शॉर्ट टर्म ट्रेनिंग) लघु कालावधी प्रशिक्षण . डायनॅमिक फिक्सेशन ऑफ) मान्यता या दरम्यान लक्ष्यांचे गतीशील निर्धारण (प्रायर लर्निंग) .करण्याकरिता या ईएससीसीला योग्य निर्णय घेण्यास अधिकार देण्यात आला आहे (टार्गेट्स

३.१.२ ईएससीसीची रचना खालील प्रमाणे आहे:

तक्ता ३: ईएससीसीची रचना

अ.क्र.	इएससीसी सदस्यांची रचना.	ईएससीसी मध्ये बजावण्याची भूमिका
१	मुख्य कार्यकारी अधिकारी, एनएसडीसी	अध्यक्ष
२	उपमहासंचालक, प्रशिक्षण महासंचालनालय (डीजीटी), एमएसडीई	सदस्य
३	संचालक, अंदाजपत्रक आयएफडी /, एमएसडीई	सदस्य
४	प्रमुख, आरपीएल विशेष प्रकल्प /, पीएमकेव्हीवाय, एनएसडीसी	सदस्य
५	प्रमुख, देखरेख, पीएमकेव्हीवाय, एनएसडीसी	सदस्य
६	सीईओ, आरोग्यसेवा विभाग, कौशल्य परिषद	सदस्य
७	सहसंचालक, पीएमकेव्हीवाय विभाग, एमएसडी	सदस्य
८	उपमहासंचालक,प्रशिक्षण महासंचालनालय (डीजीटी), एमएसडीई	सदस्य सचिव

३.१.३ इएससीसी खालील बाबींसाठी जबाबदार असेल:

३.१.३.१ पीएमकेव्हीवाय ३.० च्या सीएससीएम घटकांतर्गत कोविड -१९ संबंधित पाठयक्रमामध्ये प्राविण्य कौशल्य विशेष वाढविणे यासाठी विशेष कार्यक्रम तयार/ करण्यासाठी ईएससीसी नियमितपणे बैठकघेईल.

३.१.३.२ ईएससीसी तयार केलेला विशेष कार्यक्रम सुकाणू समितीसमोर संदर्भित करेल आणि पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन करेल पीएमकेव्हीवाय मार्गदर्शक . तत्त्वांचे काही विचलन झाल्यास, ईएससीसी त्याची तपासणी करेल आणि अंतिम मंजुरीसाठी पीएमकेव्हीवाय साठीच्या सुकाणू समितीसमोर ठेवेल.

३.१.३.३ ईएससीसी एकंदर अंमलबजावणीचा (संपूर्ण प्रशिक्षण जीवन चक्र) आणि प्रकल्प अंमलबजावणी एजन्सी, अर्थात राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळाने (एनएसडीसी) केलेल्या विशेष कार्यक्रमाच्या देखरेखीचा आढावा घेईल.

३.१.३.४ ईएससीसी, पीएमकेव्हीवाय ३.० व्यतिरिक्त, कोविड-१९ साठी अन्य संबंधित कौशल्य वाढविण्याच्या उपक्रमांची आखणी, अंमलबजावणी आणि देखरेख करेल.

३.१.३.५ ईएससीसी अंतिम अहवाल पीएमकेव्हीवाय ३.० च्या सुकाणू समितीसमोर विशेष कार्यक्रम पूर्ण झाल्यानंतर १५ (पंधरा) दिवसात सादर करेल.

३.२ राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ (एनएसडीसी)

विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रमातील एनएसडीसीच्या जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे असतील:

३.२.१ घटकांची अंमलबजावणी / संपूर्ण कार्यान्वित करणे.

३.२.२ कार्यक्रमाचे परीक्षण व मूल्यांकन.

३.२.३ ईएससीसीद्वारा योग्य पद्धतीने मंजूर केलेल्या योग्य कार्यपद्धतीसह पंतप्रधान कौशल्य केंद्र (पीएमकेके) / पीएमकेव्हीवाय प्रशिक्षण केंद्रे (टीसी) आणि इतर टीसींना लक्ष्य वाटप.

३.२.४ आवश्यक तेथे जेथे एसएसडीएम, डीएससी, टीपी यांना तांत्रिक सहाय्य प्रदान करणे.

३.२.५ ईएससीसीने नियुक्त केलेल्या इतर कोणत्याही जबाबदाऱ्या.

३.२.६ कार्यक्रमाची सुरळीत अंमलबजावणी करण्यासाठी एनएसडीसी / एसएससी त्यांची हाताळणी क्षमता वाढवून एसएसडीएम आणि डीएससी यांना आधार देईल.

३.२.७ एनएसडीसी ही प्रकल्प अंमलबजावणी करणारी एजन्सी असल्याने. पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक तत्वांच्या तरतुदीनुसार उमेदवारांना (सहभागी पुस्तिका, ओळख संच, अपघाती विमा इ.) सर्व सहाय्य सुनिश्चित केले जाईल.

३.२.८ तक्रार निवारण

३.३ राज्य कौशल्य विकास अभियान (एसएसडीएम)

विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रमात एसएसडीएमच्या जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे असतील:

३.३.१. आवश्यक असल्यास, एसएसडीएमएस, एमएसडीई, एनएसडीसी आणि डीएससी, प्रशिक्षण भागीदार (टीपी) यांच्या समन्वयाने कार्यक्रमाच्या घटकांच्या संपूर्ण अंमलबजावणीसाठी राज्य / केंद्रशासित प्रदेश पातळीवरील सर्वोच्च संस्था म्हणून काम करेल.

३.३.२. एसएसडीएम, नोकरीची भूमिका आणि डीएससीशी योग्य सल्लामसलत करुन खाली नमूद केल्याप्रमाणे लक्ष्य दर्शकांना लक्ष्य ठेवून स्किल इंडिया पोर्टल (एसआयपी) वर जिल्हावार मागणी अपलोड करतील:

१ **कौशल्य वाढविणे (आरपीएल) -** सर्व पीएमकेव्हीवाय २.० मधील आरोग्य सेवा नोकरीतील प्रमाणित उमेदवार, कौशल्य वाढविण्यास इच्छुक आणि / किंवा, राज्य मागणी / अनुभवी व्यक्तींच्या कोणत्याही अन्य श्रेणीत.

२ **फ्रेश स्किलिंग (एसटीटी) -** क्यूपी पात्रतेच्या निकष प्रमाणपत्राची पूर्तता करणारे नवीन उमेदवार.

३.३.३. एसएसडीएम, डीएससी आणि टीटीपी बरोबर सल्लामसलत करून प्रशिक्षणार्थींच्या बोर्डिंग आणि लॉजिंगसाठी प्रशासकीय सहाय्य करतील.

३.३.४. एसएसडीएम, केंद्रे सुरू करण्याचीआणि केंद्रीय कर्मचारी, उमेदवार यांची प्रशिक्षणाची तयारी सुरु करण्यासाठी आणि नंतरच्या उपक्रमांसाठी ने आण करण्यासाठी पासच्या परवानगी साठी मार्गदर्शक सूचना व सूचना जारी करतील.

३.३.५. प्रत्येक जिल्ह्यात नामनिर्देशित प्रशिक्षण केंद्रे चालविण्यास परवानगी देण्यासाठी आणि नामनिर्देशित प्रशिक्षण केंद्रांच्या प्रशिक्षणार्थी व कर्मचाया-ंच्या हालचालीसाठी पास आणि आणि उमेदवारांना निवासी सुविधा देण्यासाठी व या योजनेंतर्गत प्रशिक्षण घेण्यासाठी आवश्यक असणारी कोणतीही प्रशासकीय सहाय्यता यासाठी नोडल अधिकारी यांची नेमणूक.

३.३.६. एसएसडीएम मान्यता व संबद्धता मानदंड अनुसार नवीन टीसी प्रमाणित करण्यासाठी एन्डोर्समेंट पत्राद्वारे (जिल्हा कौशल्य समिती / इतर कोणत्याही सक्षम प्राधिकरणाद्वारे असू शकतात) नवीन टीपी / टीसी सुरू करण्यासाठी शिफारस करतील.

३.४ जिल्हा कौशल्य समिती (डिस्ट्रिक्ट स्किल कमिटी- डीसीएस)

जिल्हाधिकारी यांच्या अध्यक्षतेखाली जिल्हा कौशल्य समिती (डीएससी) हा उपक्रम राबविण्याकरिता केंद्रबिंदू असतील. विशेष कार्यक्रमात डीएससीच्या जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे असतील:

३.४.१ निवडलेल्या नोकरीच्या भूमिकांवर एकत्रिकरण, उमेदवारांची जमवाजमव, बॅच तयार करणे, रुग्णालये / आरोग्य केंद्रांमध्ये ऑन द जॉब ट्रेनिंग (ओजेटी) आयोजित करणे आणि उमेदवारांची नियुक्ती इ. बाबी राज्य कौशल्य विकास मिशन (एसएसडीएम) च्या साहाय्याने डीएससीद्वारे केल्या जातील.

३.४.२ प्रशिक्षणार्थींसाठी आणि प्रशिक्षण प्रदात्यांच्या कर्मचाऱ्यांसाठी लसीकरण.

३.४.३ कोविड केअर सुविधांमध्ये तैनात असलेल्या आरोग्य सेवा व्यावसायिकांसाठी अशा कोणत्याही केंद्र / राज्य सरकारच्या धोरणाच्या अनुषंगाने 'कोविड / कोरोना वॉरियर्स' म्हणून या योजनेंतर्गत प्रशिक्षित उमेदवारांची नियुक्ती करणे.

३.४.४ ओजेटीसाठी रूग्णालय / इतर आरोग्य सुविधांची ओळख आणि त्यानंतर या योजनेंतर्गत प्रशिक्षित सहयोगी आरोग्य सेवा व्यावसायिकांची नेमणूक.

३.४.५ ओजेटीदरम्यान उमेदवारांना वेतन देण्याची सोय

३.४.६ प्रशिक्षण गुणवत्ता आणि ओजेटी यांची देखरेख आणि पर्यवेक्षण

३.४.७ प्रशिक्षणार्थींसाठी वैयक्तिक संरक्षक उपकरणाची (पीपीई) तरतूद

३.४.८ तक्रार निवारण

३.५ सेक्टर स्किल काउन्सिल (एसएससी) (विभागीय कौशल्य परिषद)

विशेष कार्यक्रमात एसएससी यांच्या जबाबदाऱ्या खालीलप्रमाणे असतील:

३.५.१ मंजूर प्राधिकरणाच्या अनुसार आणि कोव्हीड -१९ साठीच्या क्रॅश कोर्सच्या आवश्यकतेनुसार प्रशिक्षण सामग्री आणि अभ्यासक्रमाचे अंतिमकरण.

३.५.२ या कार्यक्रमांतर्गत प्रशिक्षण पूर्ण झाल्यानंतर उच्च किंवा इतर एनएसक्यूएफवर पुढील प्रशिक्षण देण्याच्या बाबतीत प्रशिक्षित उमेदवारांसाठी करिअर पथ विकास.

३.५.३ नियोजित वेळेत आणि मिळालेल्या मागणीनुसार प्रशिक्षकांचे प्रशिक्षण

३.५.४ मुदतीत मूल्यांकन आणि प्रमाणपत्र.

३.५.५ एनएसडीसी / एसएसडीएम / डीएससीच्या साहाय्याने एसएससीने मंजूर केलेल्या दैनंदिन लॉग-बुक स्वरूपानुसार ओजेटीचे बारकाईने परीक्षण केले जाईल.

प्रकरण ४: पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्धयांसाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम - अर्थसंकल्प आणि निधी

४.१ अर्थसंकल्प आणि निधी वरील तपशील

४.१.१ सुमारे एक लाख उमेदवारांना प्रशिक्षण / प्रमाणपत्र देण्यासाठी या कार्यक्रमाचा एकूण अंदाजे खर्च अंदाजे रुपये आहेत. २७६,००,००,००० / - (दोनशे शहात्तर कोटी रुपये फक्त) असेल. या कार्यक्रमांतर्गत स्थापन झालेल्या ईएससीसीला आर्थिक तरतुदीवर परिणाम न करता कार्यक्रमाअंतर्गत ठरविलेले लक्ष्य निश्चित करण्याच्या बाबतीत योग्य तो निर्णय घेण्यास अधिकार देण्यात आला आहे..

४.१.२ कार्यक्रमाच्या अंमलबजावणी दरम्यान सामान्य वित्तीय नियम (जीएफआर) लागू केले जातील. आर्थिक व्यवस्थापनाची विस्तृत यंत्रणा पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक सूचनांनुसार असेल.

४.१.३ अंदाजे रू. २७६,००,००,०००/ - (दोनशे शहात्तर कोटी रुपये फक्त) च्या खर्चाचा तपशील (३१.०५.२०२१ रोजी, एसटीटी अंतर्गत ९०,००० आणि आरपीएल अंतर्गत १०,००० उमेदवारांच्या मागण्या लक्षात घेऊन आणि याव्यतिरिक्त एलएमओसाठी २,८०० प्रशिक्षण दिले जाईल) **परिशिष्ट -१** येथे दिलेला आहे.

प्रकरण ५: पीएमकेव्हीवाय ३.० मॉनिटरिंग अंतर्गत कोविड योद्धयांसाठी क्रॅश कोर्स कार्यक्रम

५.१ मॉनिटरिंग फ्रेमवर्क

हा कार्यक्रम पीएमकेव्हीवाय ३.० चा एक भाग असल्याने, पीएमकेव्हीवाय ३.० च्या देखरेखीच्या मार्गदर्शक तत्त्वांचे काही विशिष्ट प्रोग्राम आवश्यकतांसाठी काही किरकोळ बदलांसह पालन केले जाईल. पीएमकेव्हीवाय ३.० मॉनिटरिंग मार्गदर्शक तत्त्वांमध्ये नमूद केल्यानुसार, कार्यक्रमावर देखरेख करण्यासाठी देखरेखीची रचना, भूमिका आणि मुख्य भागधारकांच्या जबाबदा्या समान असतील. प्रशिक्षणाच्या आयुष्यादरम्यान, देण्यात येत असलेल्या प्रशिक्षणाच्या गुणवत्तेची खात्री करण्यासाठी खालील निर्देशकांचे परीक्षण केले जाईल:

- उमेदवारांची उपस्थिती
- प्रशिक्षण केंद्राची उपलब्धता (टीसी) सुविधा व पायाभूत सुविधा
- मार्गदर्शक सूचनांनुसार प्रशिक्षण सामग्रीची उपलब्धता
- मार्गदर्शक सूचनांनुसार पीएमकेव्हीवायचे ब्रँडिंग
- बॅच संख्येसह प्रशिक्षणाची नियमितता.
- प्रशिक्षकाची शैक्षणिक पात्रता आणि प्रशिक्षकाचे प्रशिक्षण (टीओटी) प्रमाणपत्र
- टीसीकडून कोणतीही अनैतिक प्रथा

कार्यक्रमाचे परीक्षण करण्यासाठी वापरण्यासाठी नियोजित देखरेख यंत्रणा आणि साधने खालीलप्रमाणे आहेत:

- कोणतीही बनावट नावे टाळण्यासाठी उमेदवारांची नोंदणी स्किल इंडिया पोर्टल (एसआयपी) मध्ये लिंक केलेला उमेदवार आधार क्रमांक असेल.
- आउट बाउंड डायलिंग (ओबीडी) आणि मॅन्युअल कॉलिंगचा वापर करून १०० टक्के उमेदवारांचे सत्यापन.
- उपस्थिती मॉनिटरिंग: प्रोजेक्ट अंमलबजावणी करणाऱ्या एजन्सीज (पीआयए) आणि विशेष पीआयए (एसपीआय) मोबाइल अनुप्रयोगात मॅन्युअल हजेरी रेकॉर्डसह दैनंदिन कामकाजाचे फोटो सादर करणे आवश्यक आहे आणि जिथे लागू असेल तेथे जिल्हे / राज्ये / केंद्रशासित प्रदेशांद्वारे परवानगी म्हणून एईबीएएस हजेरी प्रणाली स्वीकारली जाईल.
- मोबाईल अनुप्रयोगाच्या माध्यमातून प्रत्येक आठवड्याला आभासी सत्यापन
- डीएससी / राज्य प्रतिबद्धता अधिकारी (एसईओ) द्वारा टी.सी. ला प्रत्यक्ष अचानक भेट देणे
- सीसीटीव्ही मॉनिटरिंग: वेळापत्रकानुसार नियमितपणे प्रशिक्षण घेतले जाते हे सुनिश्चित करण्यासाठी टीसींवर नजर ठेवण्यासाठी हे नवीन चॅनेल प्रस्तावित आहे. दररोजच्या वर्गातील क्रियाकलाप,

उमेदवारांची उपस्थिती यांचे फोटो आणि नियंत्रण कक्षात टीसीचा थेट व्हिडिओ फुटेज थेट प्रवेश या चॅनेलद्वारे उपलब्ध करुन देण्यात येईल.

- बॅचसाठी फक्त नाव नोंदणी केलेल्या उमेदवारांचे मूल्यांकन केले जाईल याची खात्री करण्यासाठी आधार सक्षम मूल्यांकन ॲप (एईएपी) च्या माध्यमातून उमेदवारांचे मूल्यांकन केले जाईल.
- ओजेटी मॉनिटरिंग: रोजच्या लॉगबुकची यादृच्छिक तपासणी.
- कामगिरी मॉनिटरिंग: कार्यक्रमातील मुख्य कामगिरी निर्देशकांच्या (केपीआय) प्रगतीवर स्किल इंडिया पोर्टलद्वारे मॉनिटरिंगकेले जाईल.
- ब्रँडिंग आणि संप्रेषण: टीसींनी ब्रँडिंग आणि संप्रेषण मार्गदर्शक तत्त्वांचे पालन केले पाहिजे. निकषांपासून कोणत्याही विचलनाच्या बाबतीत योजनेच्या मॉनिटरिंग फ्रेमवर्क नुसार कारवाई केली जाईल.
- तक्रार निवारण: एक प्रभावी तक्रार निवारण यंत्रणा जागेवर ठेवली जाईल. वेबसाइटवर हेल्पलाईन क्रमांकही दिले जातील

या कार्यक्रमाचे स्वरूप वेळ बंधनकारक आहे आणि निर्धारित मुदतीत पूर्ण करणे आवश्यक आहे. म्हणूनच, कार्यक्रमात या मॉनिटरिंग वाहिन्यांची वारंवारिता मोठ्या प्रमाणात वाढविली आहे. म्हणूनच, देखरेख समिती (आयएमसी / पीएमसी), साप्ताहिक / पंधरवड्याच्या आधारे किंवा मॉनिटरिंग प्रक्रियेदरम्यान लक्षात आलेल्या अनुपालन न झालेल्या प्रकरणांच्या प्रमाणाच्या अनुषंगाने, आवश्यक असेल तेंव्हा भेटेल. प्रशिक्षण आयुष्याच्या प्रत्येक टप्प्यावर परीक्षण करावयाचे मुख्य मापदंड पीएमकेव्हीवाय ३.० देखरेख मार्गदर्शक तत्त्वांच्या अनुषंगाने असतील. गुन्हेगारी व दंडात्मक कारवाईसंबंधी परिभाषित मॉनिटरिंग दंड ग्रिड नुसार परिणामी व्यवस्थापन केले जाईल.

प्रकरण ६: ब्रॅण्डिंग आणि सम्प्रेशन मार्गदर्शक तत्व

६.१ प्रस्तावना

उमेदवार, सार्वजनिक जनता, राज्य आणि जिल्हा, यांच्याशी संवाद साधताना 'कोविड योद्ध्यांसाठी सानुकूलित क्रॅश कोर्स प्रोग्राम' ऑफलाइन व ऑनलाइन कसा स्पष्ट केला जावा हे 'ब्रँडिंग अँड संप्रेषण मार्गदर्शक तत्त्वे' स्पष्ट करतात. या दस्तऐवजांचा उपयोग डिझाईनिंग, लेखन आणि छापील, ऑनलाईन, रेडिओ आणि दूरदर्शन यांचे माध्यमातून संप्रेषणासाठी विविध सर्जनशील रुपांतरे वापरून व्यावहारिक मार्गदर्शक म्हणून केला जावा. या दिशानिर्देशांचे उद्दीष्ट कार्यक्षमता ऑप्टिमाइझ करणे, सर्जनशील लवचिकता प्रदान करणे आणि तरीही सुसंगतता सुनिश्चित करणे आहे. सर्व प्रशिक्षण केंद्रांना पीएमकेव्हीवाय ३.० च्या अनुषंगाने प्रचार कार्यांसाठी आपल्या संबंधित केंद्रांना दुय्यम ब्रॅण्ड करणे आवश्यक आहे.

६.१.१ कौशल्य प्रशिक्षण कार्यक्रम

'कोविड योद्ध्यांसाठीचा सानुकूलित क्रॅश कोर्स कार्यक्रम' हा एमएसडीईचा एक खास कार्यक्रम आहे. मंत्रालयाच्या स्किल इंडिया मिशन अंतर्गत संप्रेषणाची चौकट ही, आरोग्य कर्मचाऱ्यांचे कौशल्य प्रशिक्षण, प्रशिक्षण कार्यक्रमाची अखंडता आणि सुसंगतता, त्याची वैशिष्ट्ये आणि प्रशिक्षणार्थींना मिळणारे त्याचे फायदे आणि मोठ्या प्रमाणात जनतेसोबत वचनबद्धता, यासाठी डिझाइन केली गेली आहे.

६.२ संप्रेषण मूल्य

६.२.१ सुस्पष्टता

राज्य प्राधिकरण / एसएसडीएम / प्रशिक्षण भागीदार आणि प्रशिक्षण केंद्रांनी कार्यक्रमाची मूळ उद्दीष्टे स्पष्टपणे, संक्षिप्त आणि प्रामाणिकपणे संप्रेषित केली पाहिजेत. अशी अपेक्षा आहे की बोलण्याचा स्वर आणि संवादाची भाषा प्रत्येकासाठी शक्य तितकी सोपी असावी, कार्यक्रमाची उद्दीष्टे, त्याची वैशिष्ट्ये, फायदे आणि प्रशिक्षणानंतरच्या संधी, प्रेक्षकांना समजण्यास मदत करण्यासाठी स्थानिक भाषेत व्यक्त केली जावीत.

६.२.२ प्रतिसाद

कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्रालय आणि त्याची अंमलबजावणी शाखा, एनएसडीसी या कार्यक्रमाद्वारे प्रत्येक जिल्ह्यात पोहोचण्याचे आणि सर्व भागधारक - राज्य अधिकारी / एसएसडीएम / इतरांमधील प्रशिक्षण भागीदार यांचेकडून कार्यक्रमाच्या उद्दीष्टांचे संप्रेषण करण्यासाठी आणि मूल्य साखळीतील प्रशिक्षणार्थी, प्रशिक्षक, मालक आणि इतर यांच्या गरजांना प्रतिसाद देण्याचे आवाहन करीत आहेत. आम्ही सर्व भागधारकांना प्रत्येक वेळी आदर देऊन आणि कार्यक्रमाच्या उद्दीष्टांवर लक्ष केंद्रित करून सर्वांशी सकारात्मक संवाद साधण्यास प्रोत्साहित करतो.

६.२.३ कार्यक्षमता

आपण सर्वांनी कार्यक्षमतेकडे लक्ष दिले पाहिजे, केवळ आपल्यासाठीच नाही तर आपण ज्या जनतेची सेवा करीत आहोत त्यांच्यासाठी. सध्याच्या महामारीच्या काळात, या कार्यक्रमाचे उद्दिष्ट्य, कुशल कामगारांचा एक संघ, जो केवळ आरोग्यसेवा व्यवसायिकांनाच साथ देणार नाही तर माणुसकीच्या दिशेने त्यांच्या सेवेद्वारे इतरांना प्रेरित करेल, तयार करण्यासाठी सर्व भागधारकांच्या सहकार्याने कार्य करण्याचे आहे.

या कार्यक्रमाद्वारे महत्वाचा संदेश

- इंग्रजी टॅगलाईन: कोरोना सोबत लढण्यासाठी एकजूट
- हिंदी टॅगलाईन: सशक्तभारत, स्वस्थभारत

टॅगलाईन स्थानिक भाषांमध्ये अनुवादित केली जाऊ शकते.

६.३ सर्वसामांन्यांसाठी आणि प्रशिक्षणार्थींसाठी संदेश

कोरोनाव्हायरस महामारीमुळे उद्भवलेल्या आव्हानांच्या पार्श्वभूमीवर एमएसडीईने, लाखाहून अधिक आरोग्यसेवा व्यावसायिकांचे फ्रंटलाइन कार्यबल तयार करून आरोग्यसेवा प्रणाली सामर्थ्यवान करणे तसेच कोविड -१९ ची लढाई लढण्यासाठी, आवश्यक असलेल्या सेवांशी संबंधित आणि नोकरीच्या भूमिकांमध्ये एलएमओच्या हाताळणी आणि वाहतुकीसाठी लॉजिस्टिकल व्यावसायिकांना प्रशिक्षित करणे, यासाठी विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रम राबवला आहे. नवीन नोकरीच्या भूमिकेमध्ये, मूलभूत आरोग्यसेवा सहाय्य्य, आणीबाणीच्या प्रसंगी आरोग्यसेवा सहाय्य्य, प्रगत आरोग्यसेवा सहाय्य्य, नमुना संकलन सहाय्य्य (फ्लेबोटॉमिस्ट), घरगुती आरोग्यसेवा सहाय्य्य, वैद्यकीय उपकरण सहाय्य्य; आणि वाणिज्यिक वाहन चालक, यांचा समावेश आहे.

प्रशिक्षण कार्यक्रमाची उद्दिष्ट्ये:

- कुशल आरोग्य सेवा व्यावसायिकांच्या मागणीनुसार वाढणारी मागणी पूर्ण करणे.
- विद्यमान आरोग्य सेवा व्यावसायिकांचे ओझे कमी करणे.
- देशाच्या कानाकोपऱ्यात वेळेवर आरोग्य सेवा प्रदान करणे.

- विशेष प्रशिक्षण कार्यक्रमात खालील तीन सानुकूलित क्रॅश कोर्सेसचा समावेश आहे:
  - **घटक १:** ६ (सहा) आरोग्य सेवा क्षेत्रामधील नोकरीच्या भूमिकांमधील उमेदवारांचे नवीन कौशल्य
  - **घटक २:** पूर्व अनुभव / पूर्वीचे शिक्षण असणाऱ्या उमेदवारांसाठी कौशल्य वाढविणे (आरपीएल)
  - **घटक ३:** एलएमओच्या हाताळणी आणि वाहतुकीचे वाहन चालकांना प्रशिक्षण

ब्रँड व्हिज्युअल ओळख - ट्रेडमार्क, रंग, टायपोग्राफी, ग्राफिक्स, प्रतिमा, प्रत

विश्वास वाढविण्यासाठी आणि अधिकार राखण्यासाठी, प्रशिक्षण भागीदारांना सर्व संप्रेषणात सुसंगतता राखण्यासाठी प्रोत्साहित केले जाते. कोणीही प्राप्तकर्ता असो, माध्यम काहीही असो, अंतर्गत वापरासाठी असो किंवा बाह्य वापरासाठी असो, कृपया या मार्गदर्शक तत्त्वांनुसार येथे सांगितल्याप्रमाणे संप्रेषण संदेश, टायपोग्राफी, ग्राफिक्स आणि प्रतिमा वापरा.

६.४ प्राथमिक लोगो

६.४.१ एमएसडीई

क्रिएटिव्ह लेआउटमध्ये सांगितल्यानुसार एमएसडीईचा लोगो, 'कोविड योद्धयांसाठी सानुकूलित क्रॅश कोर्स प्रोग्राम' प्रोत्साहन देण्यासाठी टीपी द्वारा आयोजित संप्रेषण, समर्थन आणि घटना (ऑफलाइन किंवा आभासी) यासाठी वापरण्यास परवानगी आहे.

एमएसडीई लोगोचे उपयोग

- सर्व ब्रँडिंग संपार्श्विकांवर एमएसडीई लोगो वापरणे अनिवार्य आहे.
- लोगो, यासोबत जोडलेल्या सर्जनशीलतेमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रमाणात आणि पद्धतशीरपणे वापरला जाणे आवश्यक आहे.
- टीपींनी लोगोचा रंग / पार्श्वभूमी बदलू नये किंवा इतर कोणत्याही स्वरूपात लोगोमध्ये छेडछाड करू नये.
- संपार्श्विक मापानुसार आणि ब्रॅण्डिंग जागेनुसार लोगोचा आकार वाढवला जाऊ शकतो किंवा माप बदलले जाऊ शकते, परंतु प्रमाण राखणे आवश्यक आहे
- टीपींनी या मार्गनिर्देशन दस्तऐवजात नमूद केलेल्या व्यतिरिक्त अन्य कौशल्य कार्यक्रम आणि योजनांसाठी संपार्श्विकांवर एमएसडीई लोगो वापरु नये.

सत्यमेव जयते
GOVERNMENT OF INDIA
MINISTRY OF SKILL DEVELOPMENT
& ENTREPRENEURSHIP

६.४.२ कुशल भारत

कुशल भारतचा लोगो ही एमएसडीईची मौल्यवान मालमत्ता आहे. या ब्रँडिंग आणि संप्रेषण मार्गदर्शक दस्तऐवजामध्ये, कुशल भारत मिशनसाठी एक सामान्य रिकॉल मूल्य तयार करण्यात सर्व भागधारकांचे

प्रवर्धन, ब्रँड ओळख आणि समर्थन दिले गेले आहे. एमएसडीईने 'कोविड योद्धयांसाठी सानुकूलित क्रॅश कोर्स कार्यक्रम' च्या समर्थनार्थ, त्यांच्या मान्यताप्राप्त प्रशिक्षण भागीदार, राज्य प्रशासन, एसएसडीएम यांना कुशल भारत लोगो वापरण्यास परवानगी दिली आहे.

कुशल भारत लोगोचा उपयोग

- सर्व संप्रेषणावर कुशल भारत लोगोचा वापर अनिवार्य आहे.
- इथे जोडलेल्या सर्जनशीलतेमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रमाणात आणि रीतीने लोगो वापरला जाणे आवश्यक आहे.
- टीपींनी लोगोचा रंग / पार्श्वभूमी बदलू नये किंवा लोगो सोबत इतर कोणत्याही स्वरूपात छेडछाड करू नये.
- संपार्श्विक मापानुसार आणि ब्रॅण्डिंग जागेनुसार लोगोचा आकार वाढवला जाऊ शकतो किंवा माप बदलले जाऊ शकते, परंतु प्रमाण राखणे आवश्यक आहे
- टीपींनी या मार्गनिर्देशन दस्तऐवजात नमूद केलेल्या व्यतिरिक्त अन्य कौशल्य कार्यक्रम आणि योजनांसाठी संपार्श्विकांवर कुशल भारत लोगो वापरु नये.

६.४.३ माननीय पंतप्रधानांचे छायाचित्र आणि मत

- या प्रशिक्षण कार्यक्रमाशी संबंधित सर्व संपार्श्विकांवर पंतप्रधानांच्या छायाचित्राचा आणि मताचा वापर अनिवार्य आहे.
- छायाचित्र आणि मत, यासोबत जोडलेल्या सर्जनशीलतेमध्ये नमूद केल्याप्रमाणे प्रमाणात आणि रीतीने वापरले जाणे आवश्यक आहे.
- मत, यासोबत जोडलेल्या सर्जनशीलतेमधील रुपरेखेशिवाय इतर कोणत्याही भाषेत अनुवादित केले जाऊ नये.

६.५ सामाजिक माध्यमातून प्रसिद्धी

- वर निर्दिष्ट केल्यानुसार लोगोच्या वापरास, सोशल मीडिया संप्रेषण, प्रसिद्धी मोहिमा आणि ऑनलाइन ब्रँडिंग संपार्श्विकांसाठी परवानगी आहे.

- असे विहित केले गेले आहे कि, टीपी / राज्य प्रशासन / एसएसडीएम आणि इतरांनी राबविलेल्या जागरूकता आणि प्रसिद्धी अभियानाने, कुशल भारत मिशन आणि त्याचे उद्दीष्ट यांचे वास्तविक, विधायक आणि सकारात्मक पद्धतीने वर्णन केले पाहिजे.
- टीपींना या दिशानिर्देश दस्तऐवजात, यासोबत दिलेल्या ब्रँडिंग टेम्पलेट्सचा वापर करण्यास सूचविले जाते.
- टीपींना त्यांच्या सोशल मीडिया हँडल्सद्वारे कार्यक्रमाचा प्रचार करण्यास प्रोत्साहित केले जाते आणि थेट प्रशिक्षण छायाचित्रे आणि व्हिडिओ वापरण्याचा सल्ला दिला जातो. छायाचित्र आणि व्हिडिओंमध्ये वर्ग प्रशिक्षण, व्यावहारिक प्रशिक्षण, ओजेटी, प्रशिक्षणार्थी, प्रशिक्षक, नियोक्ते यांच्यासह इतरांची प्रशंसापत्र यांचा समावेश असू शकतो.
- कार्यक्रमावरील नियमित पोस्टिंगमुळे राज्य प्रशासन / एसएसडीएम / टीपी लक्ष्यित प्रेक्षकांशी प्रभावीपणे संपर्क साधू शकतील आणि कौशल्य विकास कार्यक्रम घेण्यास अधिकाधिक लोकांना प्रोत्साहित करतील. डीएससी / एसएसडीएम / टीपींनी हा संदेश खूप जास्त प्रेक्षकांसोबत सामायिक केला आहे हे सुनिश्चित करण्यासाठी कुशल भारत हँडल (@MSDESkillIndia) आणि एनएसडीसी हँडल (@NSDCIndia) टॅग केले पाहिजे.
- सामाजिक माध्यम संप्रेषणामध्ये मध्ये #Skill4HealthyIndia किंवा #SkillIndia हे विशिष्ट हॅशटॅग वापरा.
- उमेदवारांना वर्कशॉप / वर्गावरील फोटो फेसबुक वर, वर दिलेल्या हॅशटॅग सोबत पोस्ट करण्यासाठी प्रोत्साहित करा.
- सर्व प्रशिक्षणार्थींना कुशल भारत चे फेसबुक पेज @MSDESkillIndia चे अनुसरण करण्यास प्रोत्साहित करा आणि त्यांचे प्रशिक्षण छायाचित्रे आणि व्हिडिओवरून संप्रेषण पोस्ट करताना पृष्ठ टॅग करा.
- प्रोग्रामशी संबंधित अद्ययावत माहितीसाठी टीपींनी कुशल भारत च्या अधिकृत हँडल्सचे अनुसरण केले पाहिजे आणि त्यास टॅग केले पाहिजे.
    - कुशल भारत: फेसबुक– **SkillIndiaOfficial** | ट्विटर: **MSDESkillIndia**
    - एनएसडीसी: फेसबुक – **NSDCIndiaOfficial** | ट्विटर: **NSDCINDIA**

सर्जनशील लेआऊट

सर्जनशीलतेची आर्टवर्क फाईल्स खालील संकेतस्थळावरून डाउनलोड केल्या जाऊ शकतात:

https://nsdcindiasp-my.sharepoint.com/:f:/g/personal/nsdccontent_nsdcindia_org/Ermk3iR7YVFAveWzFZ3kcCYBPsQiYfeW4GFs9sdKMhlsew?e=zlIZrr

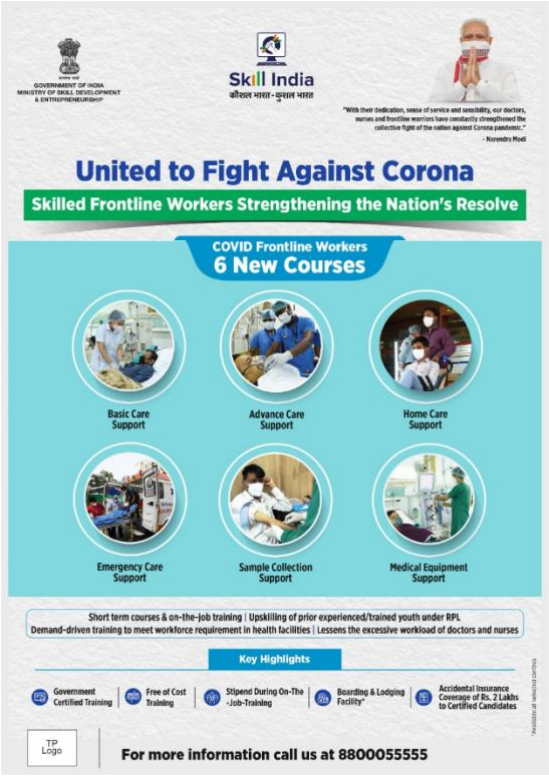

रंग पॅलेट

English Creatives
Gotham Narrow Black
Gotham XNarrow Bold

Hindi Creatives
BHARTIYA HINDI_143
BHARTIYA HINDI_083

C-100 M-80 Y-0 K-0	C-100 M-0 Y-100 K-0	C-0 M-0 Y-0 K-100
C-100 M-20 Y-0 K-0	C-60 M-0 Y-20 K-0	C-0 M-0 Y-0 K-10
C-100 M-80 Y-0 K-0	C-100 M-0 Y-100 K-0	C-0 M-0 Y-0 K-100
C-100 M-20 Y-0 K-0	C-25 M-0 Y-10 K-0	

टीपी / भागधारकांना सल्ला:

- भागधारकांनी त्यांच्या संबंधित सामाजिक माध्यम हँडल्सद्वारे प्रशिक्षण विषयी संप्रेषण सक्रिय ठेवणे आवश्यक आहे. टीपीच्या कार्यालयीन खाते (सामाजिक माध्यम हँडल) वरून हे संप्रेषण केले जाणे आवश्यक आहे.
- कोणत्याही फसवे पोस्ट्स, सामाजिक माध्यम गट आढळल्यास कृपया पुढील तक्रारदानावर निवेदन दिले जाऊ शकते grievance@nsdcindia.org.

- फोटो आणि व्हिडिओ: सर्व भागधारक आणि टीपी भागीदारांना प्रशिक्षण कार्यक्रमाबद्दल नियमित अद्यतने सामायिक करण्याची विनंती केली जाते. छायाचित्रे आणि व्हिडिओ उच्च प्रतीचे असणे आवश्यक आहे (किमान १ एमबीचे उच्च रिझोल्यूशन चित्र आणि किमान ६० एमबीचा उच्च-गुणवत्तेचा व्हिडिओ). **व्हिडिओ आणि छायाचित्रे आडव्या शॉटमध्ये असणे आवश्यक आहे आणि अनुलंबरित्या नव्हे.**
- असे फोटो आणि व्हिडिओ एमएसडीई / एनएसडीसी सोबत खालील लिंक द्वारे सामायिक केले जाऊ शकतात:
    - प्रशिक्षणाविषयी वर्ड दस्तऐवज + छायाचित्रे - https://nsdcindiasp-my.sharepoint.com/:f:/g/personal/nsdccontent_nsdcindia_org/Egg24Opkda1Aj9ouN2MAgAoBB5pdVPV8kopjv11lFNDcLg?e=WFnoah
    - व्हिडिओ - https://nsdcindiasp-my.sharepoint.com/:f:/g/personal/nsdccontent_nsdcindia_org/EnzClWfzM8pLnhVnFJmDL0MB1FA6XmLZWzdCqkrucwK6jw?e=xlsytg

प्रशिक्षित योद्ध्यांच्या यशोगाथा: टीसी आणि जिल्हा प्रमुखांनी, स्थानिक माध्यम एजन्सी / प्रेस यांना प्रशिक्षणार्थींच्या यशोगाथेबद्दल माहिती दिली पाहिजे. अद्ययावत तथ्ये पत्रक (फॅक्टशीट) जागेवर ठेवा. उमेदवारांची पुढील संबंधित माहिती समाविष्ट करणे आवश्यक आहे - नाव, संपर्क तपशील, नोकरीतील भूमिका, प्रशिक्षक, प्रशिक्षक संपर्क तपशील, वडिलांचा व्यवसाय आणि कोणत्याही अतिरिक्त टिप्पण्या. ही माहिती नियमितपणे एनएसडीसी संप्रेषण विभागासोबत सामायिक करणे आवश्यक आहे.

प्रकरण ७: पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्ध्यांसाठी क्रॅश कोर्स पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक तत्वांमध्ये अपवाद/विचलन

७.१. अपवाद/विचलने

खालील मुद्द्यांमधून या उपक्रमाअंतर्गत विशिष्ट अपवाद / मुद्दे व्याप्त केलेले आहेत:

१. सुमारे २७६,००,००,०००/- रूपये (दोनशे शहात्तर कोटी रूपये फक्त) च्या अंदाजित बजेटसह प्रशिक्षणासाठी १,००,००० लक्ष्ये. (वर्गातील प्रशिक्षणाचा खर्च सामान्य खर्चाच्या निकषांनुसार असेल आणि स्वतःसाठी राहण्याचा आणि जेवणाचा खर्च ओजेटीदरम्यान प्रतिदिन १२५ रूपये असेल.) हे अंतिम सुमारे रूपये २७६,००,००,०००/- रूपये (दोनशे शहात्तर कोटी रूपये फक्त) च्या रकमेच्या मर्यादित प्राप्त झालेल्या मागण्यांच्या लक्ष्यांच्या वितरणानुसार असेल.

२. विभागांसाठी अधिस्वीकृती आणि अधिमान्यता प्रक्रिया (विशिष्ट अपवादांसह) प्रशिक्षण उपक्रमाच्या अंमलबजावणीसाठी सुरू होणार आहे.

३. नवीन कौशल्यांसाठी ऑन दि जॉब प्रशिक्षणाचा (ओजेटी)चा विचार.

४. पीएमकेव्ही वाय ३.० मान्यताप्राप्त अशा शाखांना विकेंद्रित करणे ज्यांनी पे आऊटची यंत्रणा तयार केलेली आहे (सामायिक खर्च निकषांनुसार). या उपक्रमाअंतर्गत शाखांच्या देय रकमा नवीन टप्पे साध्य केल्यानंतर देय आणि प्रदानायोग्य ठरतील. हे नवीन टप्पे खालीलप्रमाणे आहेत:

तक्ता ३: पेआऊट यंत्रणा

विभाग	टक्केवारी	टप्पा
विभाग १	३० टक्के	तुकड्यांना प्रशिक्षणाची सुरूवात.
विभाग २	४० टक्के	सुमारे २१ दिवसांच्या (सुमारे) प्रशिक्षणानंतर अंतरिम मूल्यमापन.
विभाग ३	३० टक्के	ओजेटीच्या ९० दिवसांच्या (सुमारे) अंतिम मूल्यमापन. [2]

५. वर्गातील प्रशिक्षणादरम्यान घटक १ साठी नवीन कौशल्यांसाठी आर्थिक तरतुदींनुसार वर्गातील प्रशिक्षणासाठी विद्यार्थ्यांना बोर्डिंग आणि लॉजिंगच्या सुविधा देण्याची तरतूद सामान्य खर्चाचे निकष आणि पीएमकेव्हीवाय ३.० च्या तरतुदींखेरीज.

६. घटक १ च्या सर्व उमेदवारांना ओजेटीदरम्यान ९० दिवसांसाठी (सुमारे) स्वतःहून बोर्डिंग आणि लॉजिंगची (बीअँडएल) तरतूद.

७. कोविड १९ साठी कार्यकारी कौशल्य समितीचे (ईएससीसी) सबलीकरण पीएमकेव्हीवाय ३.० मध्ये आवश्यक ते बदल करून या पीएमकेव्हीवाय ३.० मध्ये या उपक्रमासाठी निधी उभा करण्यासाठी.

[2] Refer placements section

८. उमेदवारांचा ६ महिन्यांचा कालावधी संपलेला नसल्यास पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत दुसऱ्या/ त्याच अभ्यासक्रमात पुनर्नोंदणीसाठी अपवाद.

परिशिष्ट १: खर्चाचे घटक

घटक	अंदाज शीर्षक/तपशील	उमेदवारांची संख्या	एककाचा खर्च	अंदाजित खर्च (कोटी रूपयांमध्ये)
घटक १	अ. सर्वांसाठी एकूण प्रशिक्षण खर्च (प्रति उमेदवार १५२७८ रूपये.)	९०,०००	₹१५,२७८	₹ १३७.५०
	ब. सर्व उमेदवारांसाठी ओजेटीदरम्यान ९० दिवसांसाठी अतिरिक्त बीअँडएल (सुमारे) (@ प्रति उमेदवार १२५ रूपये खर्च)	९०,०००	₹११,२५०	₹ १०१.२५
	आरोग्यसेवा विभागाअंतर्गत ९०,००० उमेदवारांच्या २१ दिवसांच्या (सुमारे) नवीन कौशल्य प्रशिक्षणासाठी अंदाजात्मक आर्थिक अंदाज (अ+ब)	९०,०००		₹ २३८.७५
घटक २	**सुमारे १०,००० विद्यार्थ्यांसाठी आरपीएल प्रशिक्षण खर्च (प्रति उमेदवार सरासरी ६१४८.९ रूपये खर्च)**	१०,०००	६१४८.९	₹ ०६.१४
घटक ३	**२,८०० उमेदवारांसाठी एलएमओ घटक प्रशिक्षण खर्च (@सरासरी. ₹१३,३९३ प्रति उमेदवार खर्च)**	२,८००	१३,३९३	₹ ०३.७५
	एकूण (घटक १+२+३)			₹ २४८.६४
	प्रशासन आणि तांत्रिक हस्तक्षेप (६ टक्के), जागरूकता आणि तयारी (३ टक्के) आणि नंतरची प्लेसमेंट (२ टक्के): एकूण @ ११ टक्के			₹ २७.३५
	उपक्रमाचा एकूण खर्च			₹ २७६.००

परिशिष्ट २: वारंवार विचारण्यात येणारे प्रश्न (एफएक्यू)

विभाग अ – कार्यक्रम, त्याचे उद्दिष्ट आणि अंमलबजावणीशी संबंधित एफएक्यू

१. विशेष आरोग्यसेवा उपक्रम काय आहे (कोविड योद्ध्यांसाठी कस्टमाइज्ड क्रॅश कोर्स प्रोग्राम)?

उत्तर: कोविड-१९ ने आपल्या अस्तित्वातील आरोग्यसेवा यंत्रणेवर अभूतपूर्व ताण आणला आहे आणि देशभरात कौशल्यपूर्ण कोविड योद्ध्यांची गरज असल्याचे दिसून आले आहे. या कौशल्यपूर्ण कोविड योद्धे आणि उपलब्ध आरोग्यसेवा सुविधा यांच्यामधील दरी उपलब्ध असलेल्या मर्यादित वेळेत भरून काढण्यासाठी कौशल्य विकास आणि उद्योजकता (एमएसडीई) मंत्रालयाने प्रशिक्षित/ कौशल्यपूर्ण कोविड योद्ध्यांची एक फळी वेगाने आणि व्यापक प्रमाणात तसेच नियत कौशल्याधारित वातावरणासह तयार करण्यासाठी एक उपक्रम हाती घेतला आहे. त्यानुसार कस्टमाइज्ड क्रॅश कोर्स प्रोग्राम फॉर कोविड वॉरियर्सची रचना प्रधानमंत्री कौशल विकास योजना ३.० (पीएमकेव्हीवाय ३.०) च्या विशेष प्रकल्प वर्गवारीअंतर्गत त्याच्या प्रभावशाली अंमलबजावणीसाठी एक विशेष कार्यक्रम म्हणून केली गेली आहे.

कोविड-१९ च्या पहिल्या आणि दुसऱ्या लाटेमुळे निर्माण झालेल्या आपत्कालीन स्थितीमुळे अभूतपूर्व आव्हाने आणि पुरेशा प्रमाणात प्रशिक्षित आरोग्यसेवा कर्मचाऱ्यांची कमतरता निर्माण झाली आहे. त्यात लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजनच्या हाताळणी आणि वाहतुकीसाठी प्रशिक्षित चालकांच्या मागणीतही वाढ झालेली दिसते. विद्यमान मार्गदर्शक तत्वांची रचना पीएमकेव्हीवाय ३.० अंतर्गत कोविड योद्ध्यांसाठीच्या विद्यमान क्रॅश कोर्सद्वारे आरोग्यसेवा क्षेत्रातील उमेदवारांना कामासाठीच्या भूमिका आणि चालकांना लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजनच्या हाताळणी आणि वाहतुकीसाठी (एलएमओ) प्रशिक्षित करण्याच्या दृष्टीने करण्यासाठी केली गेली आहे.

या उपक्रमाची रचना विशेषतः कोविड १९ शी संबंधित आव्हाने लक्षात घेऊन आणि कोविड-१९ शी संबंधित कोणत्याही आपत्कालीन स्थितीत एक सुयोग्य प्रतिसाद यंत्रणा कार्यान्वित करण्यासाठी झाली आहे.

२. कोविड वॉरियरसाठी कस्टमाइज्ड क्रॅश कोर्सची उद्दिष्टे काय आहेत?

उत्तर: या उपक्रमाचा हेतू सुमारे एक (०१) लाख कोविड योद्धे तसेच २,८०० चालकांना एलएमओची हाताळणी आणि वाहतूक देशभरात करण्यासाठी प्रशिक्षित करण्याचा आहे. या उपक्रमातून तरूणांनना कौशल्य प्रशिक्षण, प्रमाणन यांच्या संधी मिळतील आणि वेतन रोजगाराच्याही संधी उपलब्ध होतील. या उपक्रमाची प्रमुख उद्दिष्टे खालीलप्रमाणे आहेत:

१. कौशल्याधारित आरोग्यसेवा व्यावसायिक आणि संबंधित व्यावसायिकांच्या लॉजिस्टिक क्षेत्रातील वाढलेल्या मागणीची पूर्तता करणे.

२. विद्यमान आरोग्यसेवा व्यावसायिकांवरील ताण कमी करणे.

३. देशाच्या प्रत्येक कानाकोपऱ्यात वेळेत आरोग्यसेवा पुरवणे.

३. योजनेचे प्रमुख घटक काय आहेत?

उत्तर: या योजनेचे प्रमुख तीन घटक आहेत:

१. घटक १: नवीन प्रशिक्षण (लघुकालीन प्रशिक्षण- एसटीटी) सुमारे २१ दिवसांसाठी आणि त्यानंतर सुमारे ९० दिवस ऑन जॉब ट्रेनिंग (ओजेटी) सहा आरोग्यसेवा क्षेत्रातील व्यवसायांमध्ये (एफएक्यू क्र. ११ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे). जिल्हा रूग्णालये / आरोग्यसेवा केंद्रांमध्ये प्रशिक्षण जिल्हा प्रशासनाकडून दिले जाईल.

२. घटक २: कौशल्य विकास (पूर्व शिक्षण ओळखणे- आरपीएल) सहा आरोग्यसेवा नोकरीच्या विभागांमध्ये पीएमकेव्हीवाय २.० आरोग्यसेवा विभागात प्रशिक्षण घेतलेल्या उमेदवारांना सात (०७) दिवसांसाठी प्रशिक्षण (एफएक्यू क्र. १ मध्ये नमूद केल्याप्रमाणे).

३. घटक ३: एचएमव्ही हॅज केमच्या वाहतुकीतील एचएमव्ही परवानाधारक चालकांना सुमारे २७ दिवसांचे प्रशिक्षण जसे लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजन (एलएमओ) तसेच लिक्विड मेडिकल ऑक्सिजनच्या हाताळणी आणि वाहतुकीदरम्यान बचावात्मक वाहन चालना बाबत लक्ष केंद्रित करणे.

४. स्पेशल प्रोग्रामची अंमलबजावणी कोणाकडून केली जाईल?

उत्तर: राष्ट्रीय कौशल्य विकास महामंडळ (एनएसडीएल)कडून जिल्हा कौशल्य समित्यांच्या (डीएससी)/ राज्य कौशल्य विकास मोहीम (एसएसडीएम) यांच्या मदतीने या उपक्रमाची अंमलबजावणी आणि देखरेख केली जाईल. पीएमकेव्हीवाय ३.०ची मार्गदर्शक तत्वे पाळली जातील.

५. स्पेशल प्रोग्रामअंतर्गत नोंदणी करण्यासाठी लक्ष्याधारित वर्गाला एकत्रित आणून कशा प्रकारे समुपदेशन केले जाईल?

उत्तर: जिल्हा कौशल्य समिती (डीएससी) आणि राज्य कौशल्य विकास मोहीम (एसएसडीएम) यांच्यावर उमेदवारांना एकत्र आणून समुपदेशन करण्याची जबाबदारी असेल. त्याचबरोबर टीपीकडून आवश्यक ती मदतही घेतली जाईल. आरपीएलसाठी पीएमकेव्हीवाय २.० प्रमाणित उमेदवारांचे तपशील एनएसडीएलने दिलेल्या माहितीतून कौशल्य विस्ताराची गरज असलेल्यांना ओळखण्यासाठी वापरले जातील.

६. कोविड योद्ध्यांसाठीच्या कस्टमाइज्ड क्रॅश कोर्स अभ्यासक्रम कोणाकोणासाठी आहे?

उत्तर:

आधीच्या अभ्यासक्रममाची ओळख	• पीएमकेव्हीवाय २.० मधील प्रमाणित आरोग्यसेवा विभागातील उमेदवार ज्यांना स्वतःचे कौशल्य वाढवायचे आहे त्यांना कोविडसाठी विशिष्ट क्षमतांबाबत प्रशिक्षण दिले जाईल.

(आरपीएल)/ कौशल्य विकास	• डीएससी/ एसएसडीएम यांनी शोधलेले किंवा इतर कोणत्याही अनुभवी व्यक्तींनी शोधलेले उमेदवार.
लघुकालीन नवीन प्रशिक्षण (एसटीटी)/ कौशल्य	• क्यूपी पात्रता असलेल्या उमेदवारांना विशेष प्रकल्पांतर्गत नव्याने प्रशिक्षण दिले जाईल.

७. उपक्रमाअंतर्गत प्रशिक्षण केंद्राला लक्ष्ये देण्यासाठी कोणत्या लक्ष्य वितरण पद्दतीचा वापर केला गेला आहे?

उत्तर: राज्यांच्या/ जिल्ह्यांच्या मागणीनुसार लक्ष्ये वितरित केली जातील जी राज्याच्या क्षमतेनुसार आणि कोविड-१९ च्या निकषांनुसार असतील. तुकडीची कमाल संख्या २० उमेदवारांची असेल. प्रशिक्षण दोन समांतर तुकड्यांमध्ये होऊ शकेल. त्यातील एक वर्ग वर्गात भरेल आणि दुसरा प्रयोगशाळेत (म्हणजे एकाच वेळी दोन समांतर तुकड्या भरू शकतील.)

८. या खास आरोग्यसेवा प्रशिक्षण उपक्रमासाठी कोणत्याही कोविड-१९ शी संबंधित स्टँडर्ड ऑपरेटिंग प्रक्रिया आहेत का?

उत्तर: तुम्हाला आरोग्य आणि कुटुंब कल्याण मंत्रालयाने: (https://www.pmkvyofficial.org/App_Documents/News/2909_NSDC_Guidlines_5_10_12.pdf), गृह मंत्रालय आणि कौशल्य विकास आणि उद्योजकता मंत्रालयाने (https://pmkvyofficial.org/App_Documents/News/OMs-and-SOP-for-opening-of-TCs-under-PMKVY-2016-20.pdf), जारी केलेल्या मार्गदर्शक तत्वांचे पालन करावे लागेल, जे वेळोवेळी अद्ययावत केल्यानुसार असेल आणि लागू असलेल्या केंद्र, राज्य आणि स्थानिक प्राधिकाऱ्यांनी प्रशिक्षण केंद्रात कोविड-१९ चा प्रसार रोखण्यासाठी अभ्यासक्रमाच्या कालावधीतील नियमांचे पालन करावे लागेल.

९. प्रशिक्षकांचे प्रशिक्षण (टीओटी), तपासणाऱ्यांचे प्रशिक्षण (टीओए), मूल्यमापन आणि प्रमाणपत्रांचे वितरण कोण करेल?

उत्तर: पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक तत्वांनुसार टीओटी हे संबंधित विभागातील कौशल्य मंडळाकडून (एसएससी) म्हणजे आरोग्यसेवा क्षेत्रातील ६ विभागांसाठी आरोग्यसेवा एसएससी आणि लॉजिस्टिक्स एसएससीकडून एलएमओ चालकांसाठी प्रशिक्षण दिले जाईल.

१०. आरोग्यसेवा क्षेत्रात प्रशिक्षणासाठी कोणत्या नोकऱ्या उपलब्ध आहेत आणि त्या विद्यमान पात्रता संचांशी (क्यूपी) कशा प्रकारे जोडलेल्या आहेत? उमेदवारांना विशेष योजनेअंतर्गत नोंदणी करण्यासाठी किमान शैक्षणिक निकष काय असतील?

उत्तर: आरोग्यसेवा विभागाच्या कौशल्य कौन्सिलने (एसएससी) ने कमी केलेल्या तासांसह निश्चित केलेल्या सहा (०६) नोकरीच्या संधींमध्ये नवीन कौशल्य/एसटीटी आणि कौशल्य विस्तार/ आरपीएल ट्रेनिंग असेल आणि ते जुन्या / मूळ क्यूपीवरच दिले जाईल:

अनु क्र..	क्रॅश कोर्स	क्रॅश कोर्स क्यूपी कोड	क्यूपी कोणत्या पदाला जोडलेला आहे	किमान शैक्षणिक निकष
१	**कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (मूलभूत सेवा आधार)-** सीएफडब्ल्यू- बीसीएस	एचएसएस/क्यू५ १०४	जनरल ड्यूटी असिस्टंट (जीडीए)	१० वी उत्तीर्ण
२	**कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (घरगुती सेवा आधार)-** (सीएफडब्ल्यू- एचसीएस)	एचएसएस/क्यू५ १०५	होम हेल्थ एड (एचएचए)	१० वी उत्तीर्ण
३	**कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (एडव्हान्स सेवा सपोर्ट) -** (सीएफडब्ल्यू- एसीएस)	एचएसएस/क्यू५ ६०५	जीडीए एडव्हान्स्ड–क्रिटिकल केअर (जीडीएए)	१० वी उत्तीर्ण
४	**कोविड फ्रंटलाइन वर्कर (नमुना घेण्यासाठी मदत) -**(सीएफडब्ल्यू- एससीएस)	एचएसएस/क्यू० ५०२	फ्लेबोटोमिस्ट	१२ वी उत्तीर्ण (विज्ञान)
५	**कोविड फ्रंटलाइन वर्कर(आपत्कालीन सेवा सपोर्ट) -**(सीएफडब्ल्यू- ईसीएस)	एचएसएस/क्यू२ ३०३	आपत्कालीन वैद्यकीय तंत्रज्ञ –मूलभूत (ईएमटीबी)	१२ वी उत्तीर्ण
६	**कोविड फ्रंटलाइन वर्कर(वैद्यकीय उपकरणे सपोर्ट) -** (सीएफडब्ल्यू- एमईएस)	एचएसएस/क्यू५ ६०४	वैद्यकीय उपकरण तंत्रज्ञान सहाय्यक (मेटा)	१० वी उत्तीर्ण + आय.टी.आय. + ३-५ वर्षांचा अनुभव किंवा डिप्लोमा(तांत्रिक विषय)

११. या क्रॅश कोर्स अभ्यासक्रमांना संबंधित प्रमाणन कौन्सिल/ मूल्यमापन आस्थापनांनी मान्यताप्राप्त/ शिफारसप्राप्त केले आहे का?

उत्तर: कोविडमुळे उद्भवलेल्या अभूतपूर्व आव्हानांचा विचार करून नॅशनल कौन्सिल ऑफ व्होकेशनल एज्युकेशन अँड ट्रेनिंग (एनसीव्हेट) ला निवडक व्यावसायिक मानकांनुसार (एनओसी) संबंधित कामाच्या जबाबदाऱ्यांचे प्रशिक्षण देण्याची जबाबदारी दिली असून या विशेष उपक्रमाचे तासही कमी केले आहेत.

१२. प्रशिक्षण देण्यासाठी प्रशिक्षण केंद्रांना (टीसी) कशा प्रकारे निवडून नामिकेवर घेतले जाईल?

उत्तर: प्रशिक्षण भागीदार/ प्रशिक्षण केंद्रांची निवड आणि त्यांना नामिकेवर घेण्यासाठी खालील गोष्टींना प्राधान्य दिले जाईल:

१. जिल्ह्यातील पीएमकेके/ पीएमकेव्हीवाय प्रशिक्षण केंद्रे आणि/ किंवा.

२. पीएमकेव्हीवायच्या सीएसएसएम घटकाअंतर्गत एसएसडीएमने अधिमान्यताप्राप्त आणि अधिस्वीकृतीप्राप्त केलेली प्रशिक्षण केंद्रे आणि/ किंवा

३. केंद्र सरकारच्या डीडीयूजीकेवाय/ एनयूएलएमअंतर्गत मान्यताप्राप्त आणि अधिस्वीकृतीप्राप्त केलेली प्रशिक्षण केंद्रे आणि/ किंवा

४. एनएसडीसीकडे अधिमान्यताप्राप्त आणि अधिस्वीकृतीप्राप्त केलेली जिल्ह्यातील इतर प्रशिक्षण केंद्रे खासगी क्षेत्रातील संबंधित आरोग्यसेवा व्यावसायिकांना प्रशिक्षण देण्यासाठी आणि/ किंवा

५. डीएससी/ एसएसडीएम यांनी अशा प्रशिक्षणासाठी शिफारस केलेली रूग्णालये/ नर्सिंग/ निमवैद्यकीय आस्थापना

१३. ऑन दि जॉब ट्रेनिंग (ओजेटी) देण्यासाठी कोणत्या स्थानाची निवड केली जाईल?

उत्तर: ऑन दि जॉब ट्रेनिंग (ओजेटी) डीएसी, जिल्हा आरोग्य अधिकारी, एसएसडीएम आणि प्रशिक्षण देणारे (टीपी)/ प्रकल्प अंमलबजावणी करणाऱ्या आस्थापना (पीआयए) यांच्या एकत्रित प्रयत्नांद्वारे रूग्णालये/ आरोग्यसेवा केंद्रांमध्ये दिले जाईल.

१४. ओजेटी कालावधीत प्रशिक्षणार्थींना राहण्याच्या आणि जेवणाच्या खर्चासाठी किती स्टायपेंड देण्यात येणार आहे?

उत्तर: ओजीटीसाठी निवडण्यात आलेल्या निर्देशित आरोग्य सुविधा/ रूग्णालये आणि प्रशिक्षणार्थींची संबंधित नेमणूक ही त्यांच्या राहण्याच्या ठिकाणाहून खूप दूर असण्याची शक्यता असल्यामुळे ओजेटीच्या सुमारे ९० दिवसांसाठी प्रतिदिन १२५ रूपयांचा बोर्डिंग आणि लॉजिंगचा खर्च प्रत्येक उमेदवाराला दिला जाईल.

१५. ऑन दि जॉब प्रशिक्षणादरम्यान उपस्थितीची हमी कशी घेतली जाईल?

उत्तर: ओजेटीच्या ठिकाणी एक लॉगबुक/ लॉग शीट ठेवली जाईल आणि ओजेटीदरम्यान अधीक्षकांकडून त्यावर सही केली जाईल. उपस्थिती आणि लॉगबुकच्या नोंदी राखण्याची आणि विशिष्ट ठिकाणी अपलोड करण्याची (देखरेख सूचनांद्वारे कळवण्याची) जबाबदारी ही ट्रेनिंग प्रोव्हायडर/ केंद्रीच असेल.

१६. उमेदवाराला प्रमाणपत्र कधी (फ्रेश स्किलिंगसाठी नोंदणी केलेल्या) मिळेल आणि त्यात काय समाविष्ट असेल?

उत्तर: **प्रशिक्षण यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्यावर (क्लासरूम आणि ओजीटी) आणि मूल्यमापनानंतर उमेदवारांना प्रशिक्षण प्रमाणपत्र प्रदान केले जाईल.**

१७. उमेदवाराला (अपस्किलिंगसाठी नोंदवलेल्या) प्रमाणपत्र कधी मिळेल आणि त्यात काय नमूद असेल?

उत्तर: प्रशिक्षण आणि मूल्यमापन यशस्वीरित्या पूर्ण झाल्यावर उमेदवारांना प्रशिक्षण प्रमाणपत्रे दिली जातील.

१८. या उपक्रमाअंतर्गत उमेदवाराला कोणते फायदे आणि हक्क दिले जातील?

उत्तर: प्रशिक्षणआर्थींना या विशेष उपक्रमाअंतर्गत खालील विशेष फायदे मिळतील.

- कोविड योद्धा म्हणून ओळख
- कोविडची लस
- वैयक्तिक सुरक्षा साधनांची (पीपीई) ची तरतूद ओजेटीमध्ये प्रशिक्षणार्थ्यांसाठी केली जाईल.
- पीएमकेव्हीवाय ३.० मार्गदर्शक तत्वांनुसार फायदे
- पुरस्काराचे पैसे- प्रति उमेदवार ५०० रुपये.

१९. पीएमकेके किंवा कोणतेही पीएमकेव्हीवाय अधिसूचित प्रशिक्षण केंद्र नसलेल्या ठिकाणी प्रशिक्षण कशा प्रकारे दिले जाईल?

उत्तर: आवश्यक त्या सुविधा आणि आरोग्यसेवा क्षेत्रातील प्रशिक्षणाचा अनुभव असलेल्या आस्थापना डीएससी/एसएसडीएम शोधू शकतात आणि विद्यमान मार्गदर्शक तत्वांनुसार अधिस्वीकृती आणि अधिमान्यतेची शिफारस करू शकतात. केंद्र सुरू करू इच्छिणाऱ्या संस्थांना सुधारित आणि अद्ययावत अधिस्वीकृती आणि अधिमान्यता प्रक्रियेचे पालन प्रशिक्षण उपक्रमात करावे लागेल.

२०. योजनेअंतर्गत प्रशिक्षित केलेल्या उमेदवारांची नेमणूक/ नोकरी यांच्यासाठी कोणत्या आस्थापना जबाबदार असतील?

उत्तर: प्रशिक्षित उमेदवारांची नेमणूक डीएससी, एनएसडीसी, एचएसएससी आणि प्रशिक्षण पुरवठादार/ केंद्र यांच्याकडून आरोग्य सुविधा आणि रूग्णालयांमध्ये केली जाईल.

२१. विशेष उपक्रमाच्या कालावधीत विविध कार्यांच्या योग्य पद्धीतने कार्यान्वयनासाठी कोणत्या व्यक्तीला संपर्क साधावा?

उत्तर: डीएससीकडून आपल्या संबंधित जिल्ह्यांमध्ये नोडल ऑफिसरची नेमणूक नियत प्रशिक्षण केंद्रे चालवण्यासाठी आमि प्रशिक्षणार्थी तसेच नियत प्रशिक्षण केंद्राच्या कर्मचाऱ्यांना परवानगी आणि ये-जा करण्यासाठी पासेस देण्यासाठी तसेच या योजनेअंतर्गत प्रशिक्षण देण्यासाठी कोमत्याही प्रशासकीय मदतीसाठी केली जाईल.

२२. उपस्थिती, अभ्यासक्रमाची पूर्तता, अध्ययनातील निष्कर्ष इत्यादींसारख्या कार्यांचा समावेश असलेल्या प्रशिक्षण उपक्रमांवर लक्ष ठेवण्यासाठी देखरेक यंत्रणा काय असेल?

उत्तर: देखरेखीची रचना, भूमिका आणि उपक्रमाच्या कार्यान्वयनासाठी जबाबदार असलेल्या लोकांच्या जबाबदाऱ्या या पीएमकेव्हीवाय ३.० देखरेख मार्गदर्शक तत्वांमध्ये असल्याप्रमाणेच असतील.

- **उमेदवारांची नोंदणी** ही स्किल इंडिया पोर्टलवर (एसआयपी) जोडलेल्या उमेदवारांच्या आधार नंबरनुसार असेल जेणेकरून खोट्या नोंदण्या टाळता येतील.
- आऊट बाऊंड डायलिंग (ओबीडी) आणि मॅन्युअल कॉलिंगद्वारे १०० टक्के **उमेदवाराची पडताळणी.**
- **उपस्थितीवर देखरेख**: प्रकल्प अंमलबजावणी एजन्सी (पीआयए) आणि स्पेशल पीआयएस (एसपीआयए) यांनी रोजच्या उपक्रमांची छायाचित्रे प्रत्यक्ष उपस्थितीच्या नोंदी मोबाइल एप्लिकेशनमध्ये भरणे आवश्यक असून आवश्यकता असेल तेथे एईबीएएस उपस्थिती यंत्रणा जिल्हा/ राज्ये/ केंद्रशासित प्रदेशांच्या निर्देशांनुसार वापरली जाईल.
- **साप्ताहिक व्हर्चुअल पडताळणी** मोबाइल एप्लिकेशनद्वारे
- डीएससी/राज्य सहभाग अधिकारी (एसईओ) यांच्याकडून प्रशिक्षण केंद्रांना (टीसी) **प्रत्यक्ष अचानक भेट.**
- **सीसीटीव्हीद्वारे लक्ष**: टीसीना प्रशिक्षण नियमाप्रमाणे नियमित दिले जात आहे की नाही याबाबत लक्ष ठेवण्यासाठी या माध्यमाचा वापर करण्याचे प्रस्तावित केले जात आहे. वर्गातील कार्यांचे रोजचे फोटो, उमेदवारांची उपस्थिती आणि टीसीच्या लाइव्ह व्हिडिओ फुटेज पाहण्यासाठी कंट्रोल रूमला भेट हे या माध्यमातून उपलब्ध करून दिले जाईल.
- **उमेदवारांचे मूल्यमापन**आधारने जोडलेल्या मूल्यापन ॲपद्वारे (एईएपी) केले जाईल जेणेकरून फक्त नोंदणी केलेले उमेदवारच बॅचमध्ये असतील याची खात्री पटवली जाईल.
- **ओजेटीवर निरीक्षण:** स्टायपेंटचे पैसे वितरित करण्यापूर्वी टीपीकडून राखलेल्या रोजच्या लॉगबुकची साप्ताहिक तपासणी केली जाईल.
- **कामगिरीवर देखरेख**: उपक्रमाच्या महत्त्वाच्या कामगिरी निर्देशांकांचे (केपीआय) प्रगती ही स्किल इंडिया पोर्टलद्वारे तपासली जाईल.

२३. ऑनलाइन टीओटी/टीओएची तरतूद असेल का?

उत्तर: हो,हेल्थकेअर एसएससीमध्ये ऑनलाइन टीओटी/ टीओएची तरतूद आहे.

विभाग ब - अधिमान्यता आणि अधिस्वीकृतीशी संबंधित एफएक्यू

२४. विशेष आरोग्यसेवा उपक्रमाअंतर्गत स्किल इंडिया पोर्टलवर ट्रेनिंग प्रोव्हायडर (टीपी) म्हणून कशा प्रकारे नोंदणी करावी?

उत्तर: नवीन टीपीला एसआयपीच्या वेबसाइटला (https://skillindia.nsdcindia.org/) खालील टप्प्यांचे पालन करता येईल:

- टीपी संस्थेचे नाव नमूद करतील.
- टीपी रजिस्ट्रेशन अंडर- रेग्युलर प्रोव्हिजन्स फॉर स्पेशल स्कीम्स निवडतील (हे ड्रॉपडाऊन म्हणून उपलब्ध असेल.)
- टीपीकडून "टाइप ऑफ ऑर्गनायझेशन निवडले जाईल"- कंपनी/ ट्रस्ट/ सोसायटी/ सरकारी आस्थापना/फर्म इत्यादी.

टीपीला लागू असलेली कागदपत्रे अपलोड करावी लागतील जी टीपीला स्पेशल हेल्थकेअर प्रोग्रामसाठी विचारण्यात आले आहे किंवा निवडण्यात आले आहे याचा पुरावा सादर होईल. अर्ज दाखल झाल्यावर तपासणी आस्थापना (आयए) कडून नोंदणी अर्जाची पडताळणी केली जाईल आणि टीपीला सर्व तपशील हे पूर्तता करणारे आढळल्यास "डीम्ड रेडी (डीआर)" असे चिन्ह दिले जाईल.

२५. टीपी नोंदणी शुल्क किती आहे?

उत्तर: टीपीला १०,००० रूपये भरावे लागतील आणि टीपी नोंदणी अर्ज एसआयपीवर सादर करावा लागेल.

२६. अधिमान्यता आणि अधिस्वीकृती तत्वावर (एअँडए) टीपीच्या डीम्ड रेडी (डीआर) स्थितीच्या एसआयपीवरील काय वैधता असतील?

उत्तर: केंद्राच्या अधिमान्यता, संलग्नता आणि सातत्यपूर्ण निरीक्षणाबाबतच्या मार्गदर्शक तत्वांनुसार एसआयपीवरील डीआर स्थितीची वैधता ही डीआर स्थिती देण्यात आल्याच्या तारखेपासून ३ वर्षांच्या कालावधीची असेल.

२७. टीपीला डीम्ड नॉट रेडी (डीएनआर)/ नॉन कंप्लायंट असे चिन्हांकन दिले गेल्यास ते दुरूस्त करून अर्ज कसा दाखल करता येईल?

उत्तर: टीपीला डीएनआर चिन्हांकित केलेले असल्यास अर्ज अद्ययावत करता येईल. टीपी दोष/ अर्जातील अपूर्तता तपासण्यासाठी तपासणी अहवाल पाहू शकेल ते एसआयपीवर त्यानुसार अद्ययावत करू शकेल.

२८. पत्त्याचा पुरावा म्हणून कोणती कागदपत्रे अपलोड करण्यात यावीत?

उत्तर: पत्त्याचा पुरावा म्हणून खालील कागदपत्रे अपलोड करता येतील:

- मालमत्ता मालकीचा करारनामा म्हणजे. संस्थेच्या नावाने मालमत्ता असल्याचा पुरावा शिक्क्यांनिशी आणि नोंदणीकृत
- संस्थेच्या नावचे आणि पत्ता स्पष्टपणे नमूद केलेले बँकेचे ताळेबंद, वीज बिल, दूरध्वनी बिले (फक्त बीएसएनएल आणि एमटीएनएल); २ महिन्यांपेक्षा जुने नाहीत.

- पॅन कार्ड किंवा आयटी प्राधिकरणाने जारी केलेले पॅन सूचना पत्र (संस्थेचे नाव आणि पत्त्यासह)
- महापालिका प्राधिकरणांनी जारी केलेले नोंदणी प्रमाणपत्र/ परवाना जसे दुकान आणि आस्थापना प्रमाणपत्र
- पीएफ नोंदणी प्रमाणपत्र
- जीएसटी नोंदणी
- प्राप्तीकर मूल्यमापन आदेश
- टॅन वितरण पत्र

२९. टीपीला अधिमान्यता आणि संलग्नता प्रक्रियेतून बाहेर पडण्यासाठी कसा अर्ज करावा?

उत्तर: टीपीला त्यांच्याअंतर्गत असलेली प्रशिक्षण केंद्रे (टीसी) अकार्यान्वित झाल्यासच बाहेर पडण्यासाठी अर्ज करता येईल. होकारार्थी असल्यास टीपीला बाहेर पडण्याचा अर्ज टीपी एसओपीसी इमेल आयडीवरून skillindia.helpdesk@nsdcindia.org येथे पाठवता येईल.

३०. स्किल इंडिया पोर्टलवर प्रशिक्षण केंद्र (टीसी) आयडी कसा तयार करावा?

उत्तर: टीपीला डीआरचा दर्जा देण्यात आल्यावर टीपी डॅशबोर्डद्वारे आयडी बनवता येईल.

३१. नवीन प्रशिक्षण केंद्रासाठी एसआयपीवर अधिमान्यता आणि संलग्नतेसाठी काय प्रक्रिया आहे (वितरित लक्ष्ये/ सक्षम प्राधिकाऱ्यांकडून स्पेशल हेल्थकेअर प्रोग्रामअंतर्गत प्रशिक्षण सुरू करण्यासाठी शिफारस केलेले)?

उत्तर: एखाद्या नवीन प्रशिक्षण केंद्राला स्पेशल हेल्थकेअर प्रोग्रामअंतर्गत प्रशिक्षण उपक्रम सुरू करायचा असल्यास त्यांना खालील प्रक्रियेचे पालन करावे लागेल:

१. टीसी निर्मिती- सेंटर अधिमान्यता अर्ज (सीएएएफ) हा एक असा अर्ज आहे जो टीसीकडून एसआयपीवर ऑनलाइन निवडलेल्या कामाच्या जबाबदाऱ्यांसाठी अधिमान्यता आणि संलग्नता मिळवण्यासाठी भरावा लागतो. (लागू शुल्क- ३००० रूपये).

   १. तपासणी आस्थापना (आयए) कडून डीए केला जातो आणि त्यांना योग्य वाटल्यास ते टीसीला डीआरचा दर्जा देतात. पुढील टप्प्यावर जाण्यासाठी टीसीला संबंधित योजनेअंतर्गत मिळालेले लेटर ऑफ रेकमेंडेशन अपलोड करावे लागते.

   २. टीसीला "डीएनआर" ही स्थिती देण्यात आल्यास टीसीने आयएने दिलेले शेरे पाहावेत आणि त्यांच्याकडून राहिलेल्या गोष्टी पूर्ण कराव्यात.

२. टीसीची प्रत्यक्ष तपासणी- हा एक असा टप्पा आहे ज्यातून केंद्राच्या प्रत्यक्ष भेटीद्वारे प्रशिक्षण केंद्राने दिलेल्या माहितीची तपासणी केली जाते. (लागू शुल्क- १०,००० रूपये अधिक १,००० रूपये प्रति कार्यासाठी).

१. आयएकडून मोबाइल एप्लिकेशनद्वारे माहिती घेतली जाते (स्मार्ट एनएसडीसी ट्रेनिंग सेंटर ॲप). एखादे केंद्र सेंटर अधिमान्यता आणि संलग्नता मार्गदर्शक तत्वांनुसार सुयोग्य असल्याचे आढळल्यास आयएकडून केंद्राला एसएससीला तात्पुरती अधिमान्यता देण्याची शिफारस केली जाते.

३. सेक्टर स्किल कौन्सिलकडून अधिमान्यता (एसएससी) - संबंधित एसएससीकडून आयएकडून अपलोड केलेल्या तपासणी अहवालाची पाहणी केली जाते आणि अधिमान्यता/ तात्पुरत्या अधिमान्यता स्थितीशी ते जुळवते. एसएसीने आयएची शिफारस मान्य केली नाही तर एसएससी आयएकडून किंवा प्रशिक्षण केंद्राकडून स्पष्टीकरण मागवू शकते. एखाद्या प्रकरणी एसएससीने स्थिती "अधिमान्यताप्राप्त नाही" असेन नोंदवल्यास एससीला पुनर्तपासणीसाठी अर्ज करावा लागेल.

४. सातत्यपूर्ण तपासणी - टीसीची कालाधारित पुश नोटिफिकेशनद्वारे नियम आणि निकषांनुसार सातत्याने तपासणी केली जाईल आणि त्यानंतर प्रत्यक्ष पाहणी केली जाईल. एखाद्या प्रकरणी टीसीने पुश नोटिफिकेशनला प्रतिसाद न दिल्यास टीसीच्या अधिमान्यता गुणावर प्रभाव पडतो. (लागू शुल्क ८,००० रूपये.)

५. एसएससीकडून अधिमान्यता – अधिमान्यता ही टीसीसाठी एसएससीसोबत प्रशिक्षणार्थींना त्यांना लागू केलेल्या विशिष्ट कार्यांसाठी प्रशिक्षण देण्यासाठीची औपचारिकरित्या सहभागी होण्यासाठीची पद्धत आहे. ती टीसीला अधिमान्यता शुल्क भरल्यावर आपोआप प्रदान केली जाते)लागू असलेले शुल्क- प्रत्येकी अधिमान्यताप्राप्त जॉब रोलसाठी ६,००० रूपये.)

३२. एसआयपीवरील विविध जॉब रोल्ससाठी अधिमान्यताप्राप्त आणि संलग्न असलेल्या एखाद्या प्रशिक्षण केंद्राला स्पेशल हेल्थकेअर प्रोग्राममध्ये कशा प्रकारे सहभागी होता येईल?

उत्तर: एनएसडीसीकडून स्पेशल हेल्थकेअर प्रोग्रामअंतर्गत लेटर ऑफ इंटेंट/ टारगेट एलोकेशनचे पत्र प्राप्त झाल्यावर अधिमान्यताप्राप्त आणि संलग्न प्रशिक्षण केंद्राला रि-डेस्कटॉप असेसमेंट (आरई-डीए)साठी अर्ज करता येईल आणि नवीन जॉब रोलची निवड करता येईल आणि एफएक्यू क्रमांक ३५ अंतर्गत नमूद केलेल्या प्रक्रियेचे पालन करता येईल.

३३. नवीन प्रशिक्षण पुरवठादार किंवा प्रशिक्षण केंद्राला एसआयपीवर समाविष्ट करण्याशी संबंधित काही अतिरिक्त प्रश्न किंवा समस्या असल्यास एखादी वेबसाइट किंवा संपर्क क्रमांक आहे का?

उत्तर: ऑनबोर्डिंग कार्याशी किंवा टीपी/ टीसी संबंधित पुढील तपशिलांसाठी खालील लिंकला भेट देता येईल https://skillindia.nsdcindia.org/faqs किंवा कोणत्याही भागधारकाला एनएसडीसी सेंटर एक्रिडटेशन टीमशी इमेलदद्वारे smartdivision@nsdcindia.org येथे संपर्क साधता येईल.

विभाग क – निरीक्षण आराखड्याशी संबंधित एफएक्यू

३४. तपासणी पथक अचानक भेट कधी देईल किंवा टीसी स्व-मूल्यमापन कधी होईल (व्हर्चुअल पडताळणी)?

उत्तर: संबंधित केंद्रावर प्रशिक्षण सुरू झाल्यावर तपासणी पथक कोणत्याही कार्यालयीन दिवशी अचानक भेट/ टीसी स्व मूल्यमापन करेल. प्रत्येक टीसीला किमान एक प्रत्यक्ष तपासणी आणि व्हर्चुअल तपासणी करावी लागेल.

३५. स्वयंचलित आणि प्रत्यक्ष दूरध्वनीद्वारे किती उमेदवारांची पडताळणी केली जाईल?

उत्तर: स्पेशल हेल्थकेअर प्रोग्रामअंतर्गत नोंदणी करण्यात आलेल्या स्रव उमेदवारांची पडताळणी नियत कॉल सेंटर टीमकडून केली जाईल. या कॉलदरम्यान प्रशिक्षण केंद्र सुविधा, दर्जा, उपलब्ध प्रशिक्षण साहित्य इत्यादींबाबत प्रश्न विचारले जातील आणि काहीही पूर्तता झालेली नसल्यास त्याची नोंद केली जाईल.

३६. व्हर्चुअल व्हेरिफिकेशन ॲपवर रोज अपलोड करताना काय करावे लागेल?

उत्तर: टीसींनी समूह छायाचित्रे आणि व्हिडिओसह ॲपमध्ये दर्शवल्याप्रमाणे रोजची कार्ये अपलोड करणे गरजेचे आहे. आपल्या रोजच्या अपलोडचा भाग म्हणून टीसींनी ॲपमध्ये उपलब्ध असलेल्या फेस रिकनिशनचा वापर करून उमेदवाराची उपस्थिती नोंदवावी.

३७. निरीक्षक प्रशिक्षण केंद्राला कोणत्या वेळी भेट देईल?

उत्तर: भेट देणाऱ्या निरीक्षकाकडे विशिष्ट केंद्राच्या बॅचचे तपशील असतील आणि ते पीएमकेव्हीवाय मार्गदर्शक तत्वांनुसार पूर्तता होते आहे की नाही हे तपासण्यासाठी कार्यालयीन तासांमध्ये भेट देतील.

३८. अचानक भेट / स्व-मूल्मापनादरम्यान कोणत्या निकषांची तपासणी केली जाईल?

उत्तर: अचानक भेट/ स्व-मूल्यमापनादरम्यान खालील मोठे निकष तपासले जातील:

- उमेदवाराच्या उपस्थितीची नोंद
- आवश्यक साहित्य आणि साधनसुविधांची उपलब्धता
- मार्गदर्शक तत्वांनुसार प्रशिक्षण साहित्याची उपलब्धता
- मार्गदर्शक तत्वांनुसार पीएमकेव्हीवायचे ब्रँडिंग
- प्रशिक्षक पात्रता कागदपत्रे आणि टीओटी प्रमाणन
- टीसीकडून कोणत्याही अनैतिक कार्यपद्धती

३९. उल्लंघन करणाऱ्या केंद्रांविरोधात काय कारवाई केली जाईल?

उत्तर: उल्लंघन करणाऱ्या केंद्राला कारणे दाखवा नोटीस (एससीएन) जारी केली जाईल. त्यात त्याला एससीएनमध्ये नमूद केलेल्या समस्यांविरोधात पुरावे देण्यास सांगितले जाईल. अंतर्गत देखरेख समितीला उल्लंघन करणाऱ्या केंद्रांविरोधात कारवाई करण्याचे अधिकार देण्यात आले आहेत. ते या मॉनिटरिंग टीमने केलेल्या तपासणीचे पुरावे आणि निष्कर्ष यांचे विश्लेषण करतील आणि दंडाच्या रचेनुसार (पीएमकेव्हीवाय अधिकृत वेबसाइटवर उपलब्ध) योग्य ती कारवाई करतील.

४०. कारणे दाखवा नोटीस जारी केल्यानंतर टीसीचे काय होते?

उत्तर: कारणे दाखवा नोटीस जारी केल्यानंतर उल्लंघन करणाऱ्या केंद्रांचे प्रदान आणि एसआयपी लॉगिन थांबवण्यात येते आणि प्रकरण आयएमसीकडे सुयोग्य कारवाईसाठी सोपवले जाते. तसेच थांबवलेल्या कालावधीत टीसीला एसआयपीमध्ये नवीन तुकड्या करता येणार नाहीत. अंतर्गत निरीक्षण समिती (आयएमसी)च्या निर्णयानुसार पुढील कारवाई केली जाईल.

४१. आयएमसीने एखाद्या टीसीला निलंबित / काळ्या यादीत टाकण्याची शिफारस केल्यास काय होईल?

उत्तर: आयएमसीने एखाद्या प्रशिक्षण केंद्राचे निलंबन/ काळ्या यादीत टाकण्याची शिफारस केल्यास त्यांचे एसआयपी लॉगिन बंद केले जाईल आणि भेटीच्या दिवशी सुरू असलेल्या तुकड्यांचे किंवा नंतरच्या तुकड्यांचे (पहिला भाग प्रदान केलेला असेल किंवा पहिल्या भागासाठी बिल आलेले असेल) प्रदान हे भविष्यातील प्रदानांमधून वसूल केले जाईल.

४२. कारणे दाखवा नोटीसला मी कसा प्रतिसाद द्यावा?

उत्तर: एससीएन जारी केल्यावर टीसी/ टीपीची ही जबाबदारी आहे की त्यांनी सर्व पुरावे तपासणीच्या दिवशी जमा करावेत जसे सीसीटीव्ही फुटेज, शिक्का लावलेल्या छायाचित्रांची तारीख आणि वेळ, आवश्यक कागदपत्रे इत्यादी. एससीएनला खूप महत्त्व दिले जावे आणि उपलब्ध असलेल्या पुराव्यांसह आणि वेळेत प्रतिसाद देऊन आयएमसीच्या निर्णयात कोणताही विलंब टाळावा.

४३. तपासणी अधिकाऱ्यांच्या अहवालाखेरीज प्रकरणे सोडवण्यासाठी तपासणी पथक इतर पुराव्यांचा विचार करते का?

उत्तर: निरीक्षकाच्या अहवालाखेरीज विविध माध्यमातून आलेले पुरावे जसे फोनची वैधता, उपस्थितीच्या नोंदी, टीपी/ टीसीने एससीएनला प्रतिसाद म्हणून दाखल केलेले पुरावे हेही तपासणीच्या वेळी पाहिले जावेत.

४४. तपासणीची भेट प्रत्यक्ष असेल की व्हर्चुअल?

उत्तर: प्रशिक्षण केंद्र स्थित असलेल्या संबंधित राज्ये/ केंद्रशासित प्रदेश/ जिल्ह्यांनी लागू केलेल्या कोविडशी संबंधित निर्बंधांनुसार ते प्रत्यक्ष किंवा व्हर्चुअल असू शकते.

४५. प्रत्यक्ष / व्हर्च्युअल तपासणीदरम्यान लागू केलेल्या निकषांमध्ये काही सवलत दिली जाईल का?

उत्तर: पीआयए आणि एसपीआयना रोजच्या कार्यांची छायाचित्रे आणि उपस्थितीच्या नोंदी मोबाइल एप्लिकेशनद्वारे पाठवणे गरजेचे असून लागू असेल तेथे एईबीएएस उपस्थिती यंत्रणा जिल्हा/ राज्ये/ केंद्रशासित प्रदेशांनी परवानगी दिल्याप्रमाणे लागू केली जाईल.

४६. प्रशिक्षण बंद करण्यात किंवा प्रशिक्षणाच्या वेळापत्रकात काहीही बदल करायचे असल्यास कोविड पूर्व निरीक्षण निर्देश लागू होतील का?

उत्तर: हो, कोविड पूर्व निरीक्षण निर्देश लागू होतील आणि प्रशिक्षण भागीदार/ केंद्राने एनएसडीसी निरीक्षण आणि व्यवसाय टीमला प्रशिक्षण वेळापत्रकात काहीही बदल झाल्यास त्याची सूचना देणे अत्यावश्यक आहे. माहिती आगाऊ स्वरूपात देण्यात आली नाही आणि तपासणी

भेटीदरम्यान कोणत्याही प्रकारे पूर्तता झाली नसल्याचे दिसून आल्यास उल्लंघन करणाऱ्या प्रशिक्षण केंद्र/ भागीदार यांच्याविरोधात मान्यताप्राप्त दंडरचनेनुसार कारवाई केली जाईल.

४७. टीसी प्रत्यक्ष/ व्हर्च्युअल तपासणीदरम्यान उल्लंघन करणारे आढळल्यास काहीही दंड आकारले जातील का?

उत्तर: उल्लंघन करणारी प्रशिक्षण केंद्रे / स्थानांना दंड लावणे हे अंतर्गत निरीक्षण समितीच्या (आयएमसी) स्वेच्छाधिकारानुसार असेल. आयएमसीकडून तपासणीदरम्यान गोळा केलेल्या पुराव्यांचे निरीक्षण केले जाईल आणि त्यावर आधारित राहून योग्य ती कारवाई केली जाईल.

४८. टीसी स्व-मूल्यमापन ॲप म्हणजे काय (रियल टाइम व्हर्चुअल पडताळणीः आणि ते कसे काम करते?

उत्तर: पीएमकेव्हीवाय निरीक्षण चमूने टीसी स्व-मूल्यमापन मोबाइल एप्लिकेशन आणले आहे. त्यातून यादृष्ठिक मोबाइल पुश अधिसूचना प्रशिक्षण केंद्र (टीसी) / स्थानिक एसओपीसीना पाठवली जाईल जेणेकरून ते प्रशिक्षण केंद्र/ स्थानासाठी संबंधित स्व मूल्यमापन सुरू करून त्याची पूर्तता करतील. पुश अधिसूचना प्रशिक्षण भागीदार (टीपी)/ पीआयएने एसआयपीवर घोषित केल्याप्रमाणे प्रशिक्षणाच्या कालावधीत कधीही पाठवले जाईल. मोबाइल एप्लिकेशनमध्ये टीसी स्व-मूल्यमापन पूर्ण करण्यासाठी बघितल्या जाणाऱ्या उद्दिष्टांच्या विविध निकषांचा समावेश आहे.

४९. मला स्व-मूल्यमापनासाठी ॲप कसा डाऊनलोड करता येईल?

उत्तर: हा मोबाइल ॲप टीसी/ स्थानिक एसपीओसीकडून त्यांच्या मोबाइल फोन्सवर (एसआयपी/ एसडीएमएसमध्ये नमूद केलेले मोबाइल क्रमांक) डाऊनलोड करणे गरजेचे आहे. टीसी स्व-मूल्यमापन ॲप मोबाइलवर डाऊनलोड करण्यासाठी लिंक खालीलप्रमाणे आहे:

- आयओएस: itms-apps://itunes.apple.com/app/id1196090587
- अँड्रॉइड: https://play.google.com/store/apps/details?id=com.senpiper.nsdc

५०. सूचना स्वीकारण्यापूर्वी टीसीला काय माहीत असले पाहिजे?

उत्तर: ॲप्लिकेशन डाऊनलोड केल्यानंतर टीसी एसपीओसी एका लॉगिन पेजवर येतील. त्यात त्याला/ तिला आपली माहिती देऊन लॉगिन करावे लागेल. ही माहिती टीसीला पीएमकेव्हीवाय मॉनिटरिंग टीम/ सेनपायपरकडून पाठवली जाईल. टीसी एसपीओसी आपल्या उपकरणावर सूचना येण्याची वाट पाहतील. ती टीसी स्व-मूल्यमापन प्रक्रिया सुरू करण्यासाठीची सूचना आहे. टीसी एसपीओसीने ही सूचना स्वीकारल्यानंतर त्यांना समोर एक अर्ज दिसेल. त्यावर शेवटी "कंप्लीट ऑडिट" असे बटण असेल. मूल्यमापन सुरू करण्यासाठी फोटो घेण्यास सुरूवात करा किंवा संबंधित निकष मूल्यमापन अर्जांवर भरण्यास सुरूवात करा. टीसी एसपीओसीने टीसी- स्व मूल्यमापन अर्ज यशस्वीरित्या पाठवले जाण्यासाठी ७५ मिनिटांत पूर्ण करणे अपेक्षित आहे. (टीसी स्व मूल्यमापन अर्जाचे छायाचित्र जोडण्यात आले आहे.)

माहितीसाठी या लिंकला भेट द्या: https://drive.google.com/file/d/1d62lpj936QRGx-NoFFZgg1VPBp8GVjs5/view

५१. काही कारणामुळे टीसी एसपीओसीकडून नोटिफिकेशन चुकल्यास काय होईल?

उत्तर: टीसी एसपीओसीकडून काही कारणास्तव सूचना चुकवली गेल्यास ते सूचना विभागात पाहू शकतात जी मोबाइल ॲपवर (पडद्याच्या खालच्या बाजूला उजव्या कोपऱ्यात) आहे जेणेकरून स्व-मूल्यमापन प्रक्रियेबाबत काही नोटिफिकेशन चुकले आहेत का हे कळू शकेल.

५२. व्हर्चुअल निरीक्षण तपासणी पूर्ण करण्यासाठी प्रशिक्षण केंद्रातून/ स्थानातून कोणाला प्राधिकृत केले जाईल?

उत्तर: व्हर्चुअल पडतालणीसाठी सूचना एलर्ट (लिंक) नोंदणीकृत प्रशिक्षण केंद्राला/ स्थानीय एसओपीसीला व्हर्चुअल निरीक्षण तपासणी पूर्ण करण्यासाठी पाठवले जाईल. त्यामुळे प्रशिक्षण भागीदार/ केंद्रांना एसआयपी किंवा एसडीएमएसवर प्रशिक्षण केंद्र/ स्थानाचे तपशील अद्ययावत करण्याची विनंती करण्यात येत आहे.

५३. सीसीटीव्ही मॉनिटरिंग म्हणजे काय?

उत्तर: प्रत्येक टीसीमधून निवडक सीसीटीव्ही एनएसडीसी केंद्रीभूत कंट्रोल रूमशी टीसीच्या कार्याबाबत सातत्यपूर्ण माहिती मिळवण्यासाठी जोडले जातील. ॲप्लिकेशनमध्ये अंतर्गत असलेल्या एआयमधून कोणत्याही पूर्तता न झालेल्या बाबतीत सूचना दिली जाईल जसे वर्गात पुरेसे उमेदवार नसणे किंवा विशिष्ट कार्यासाठीच्या प्रशिक्षणासाठी आवश्यक ती उपकरणे नसणे. या ॲप्लिकेशनमध्ये नॉक कमांडद्वारे लाइव व्हिडिओ फीडचे वैशिष्ट्यही उपलब्ध असेल.

परिशिष्ट ३: महत्त्वाच्या कागदपत्रांसाठी लिंक्स

अनुक्र.	कागदपत्राचे नाव	लिंक
१.	पीएमकेव्हीवाय मार्गदर्शक तत्वे (२०२०-२०२१)	https://pmkvyofficial.org/App_Documents/News/PMKY-Guideline_report_(08-01-2021)V3.pdf
२.	सामायिक खर्चाचे निकष	https://pmkvyofficial.org/App_Documents/News/Common_Norms.pdf
३.	निरीक्षण मार्गदर्शक तत्वे– पीएमकेव्हीवाय ३.०	https://msde.gov.in/sites/default/files/2021-04/Monitoring%20Guidelines_PMKVY%203.0.pdf
४.	सामायिक खर्चाचे निकषअपवाद: सामायिक खर्च:"विस्तार कार्य"	Common Norms for Skill Development Schemes implemented by Government of India.pdf (msde.gov.in)

Skill India

कौशल भारत - कुशल भारत